Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

7 мая 1991 г. АЎТОРАК

№ 88 (21616)

Цана 10 кап.

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ ад 18 да 18 СУТАК

МІНСК

69 МІЛЬЁНАЎ—НЕ ЖАРТАЧКІ

БАРЫСАЎ. (А. Зайкоўскі). Барысаўскі завод пластмасавых вырабаў выступіў ініцыятарам будаўніцтва ў 1992—1994 гадах аб'екта першай чаргі вытворчасці палімерных труб і спадарожных ім дэталей магутнасцю 15 тысяч тон у год. Такія будаўнічыя матэрыялы патрэбны для газіфікацыі сельскіх раёнаў рэспублікі і асабліва тых, што пацярпелі ад чарнобыльскай катастрофы. Распараджэннем Савета Міністраў БССР Дзяржкамчарнобылю рэспублікі даручана выдзеліць Барысаўскаму заводу 69 мільёнаў рублёў капітальных укладанняў і матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў.

НА РАХУНАК ДЗІНЫ БРЫГАДЗІНАЙ

ІВАНАВА. (П. Алесін). Па ініцыятыве раённага жаночага савета тут пачаты збор грашовых сродкаў, якія пералічваюцца на рахунак дзесяцігадовай Дзіны Брыгадзінай, прыкаванай цяжкай хваробай да ложка.

Пайшоў ужо другі год, як сям'ю рабочага СПМК-30 «Брэстсельбуда» Міхаіла Іванавіча Брыгадзіна напаткала няшчасце — цяжка захварэла дачка. Вылечыць яе можна толькі за мяжой. Але для гэтага патрэбны вялікія сродкі.

З гэтай нагоды ў Іванаўскім аддзяленні Дзяржбанка адкрыты рахунак № 41157, на які грамадзяне могуць пералічваць грошы, якія вельмі патрэбны для лячэння хворай дзяўчынкі.

ПАМЯЦЬ АБ ГЕРОЯХ ЖЫВЕ І Ў СПОРЦЕ

МАГІЛЁЎ. Памяць герояў ушаноўваюць па-рознаму. Можна проста паставіць помнік ці назваць яго імем школу. А вось у гарадскім Доме спорту прайшоў III Усесаюзны турнір па барацьбе дзюдо памяці воіна-інтэрнацыяналіста Героя Савецкага Саюза магілёўчаніна Андрэя Мельнікава. Яго правядзенне супала з днём памяці ўсіх жыхароў горада, якія загінулі на спакойнай афганскай зямлі. Арганізатарамі сталі абласная арганізацыя воінаў-інтэрнацыяналістаў — ветэранаў Афганістана і прафсаюзы. Спонсарамі выступілі гарадскі спорткамітэт, гарвыканкам, гарком камсамола, заводы «Электрарухавік» і «Магілёўсельмаш». Удзельнікі турніра, воіны запасу, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, родныя і блізкія Андрэя Мельнікава ўсклалі гірлянды славы на магілу і ўшанавалі яго памяць мінутай маўчання. Турнір памяці земляка-героя стаў традыцыйным і будзе праводзіцца ў Магілёве кожны год.

АЛЬТЭРНАТЫВА «КОСМАСУ»

СМАРГОНЬ. (А. Дук). Новы кінатэатр на 200 месц адкрыўся ў горадзе. Сама падзея, як кажуць, не з выдатных. Але адметнасць яе ў тым, што размясціўся кінатэатр у будынку сярэдняй школы № 5. Яго стварэнню садзейнічала мясцовае кінавідэапрадпрыемства, якое і прадастаўляе для паказу цікавыя кінастужкі два разы ў тыдзень. Акрамя таго, у школе адкрыта відэакафэ, куды дзеці таксама ходзяць з задавальненнем і дзе не трэба траціць такія грошы, як у адзіным гарадскім кінатэатры «Космас».

ТАМОЖНЯ... НА ЗАВОДЗЕ

БАБРУЙСК. На просьбе калектыву аб'яднання «Бабруйскдрэў» на прадпрыемстве пачаў дзейнічаць упаўнаважаны Беларускай таможні. Раней ля адміністрацыйнага будынка ў чарзе па некалькі дзён стаялі аўтамашыны з замежнымі нумарамі. Уяўленне своеасаблівай міні-таможні дазволіла зменшыць прастоі на пагранпастах і ў портах экспартных і імпартных грузаў, якія цяпер дэкларыруюцца ў Бабруйску. Менш стала і турбот, звязаных з рознымі фармальнасцямі. Аб'яднанне «Бабруйскдрэў» за плату дэкларуе грузы і іншых мясцовых прадпрыемстваў, што апошнім вельмі зручна. Дрэваапрацоўшчыкі супрацоўнічаюць з аўстрыйскай фірмай «Хопляйн», якой [illegible] партнёраў паступаюць таксама і абсталяванне.

КАНЦЭРН— ГЭТА ВАМ НЕ МІНІСТЭРСТВА?

МІНСК. (А. Зайкоўскі). Па рашэнню працоўных калектываў і аб'яднанняў прадпрыемстваў і арганізацый цяпер ужо былое Міністэрства лясной прамысловасці пераўтворана ў Беларускі дзяржаўны вытворча-гандлёвы канцэрн лясной, дрэваапрацоўчай і цэлюлозна-папяровай прамысловасці (Беллеспром). Прадпрыемствы і аб'яднанні, якія ўваходзілі ў састаў міністэрства, захоўваюць сваю самастойнасць і маюць права юрыдычнай асобы, як і сам канцэрн. Саветам Міністраў БССР падтрымана прапанова Беллеспрома аб арганізацыі фірменнага гандлю мэбляй і іншымі таварамі шырокага ўжытку.

І ЮБІЛЕЙ, І СВЯТА

КАСЦЮКОВІЧЫ. Толькі нядаўна было прафесіянальнае свята журналістаў — Дзень друку. А вось у Касцюковічах атрымалася двайное свята, бо ў тыя ж самыя дні мясцовай раённай газеце «Сцяг камунізму» споўнілася 60 гадоў. У сувязі з гэтым у Доме культуры адбыліся святочныя ўрачыстасці. Юбіляра віншавалі кіраўнікі гаркома партыі, гарсавета, рэдактары газет суседніх раёнаў Беларусі і нават Расіі, прадстаўнікі БЕЛТА і Магілёўскай абласной арганізацыі Саюза журналістаў БССР. Прысутныя даведаліся аб гісторыі нараджэння газеты, сённяшніх справах калектыву рэдакцыі. Актыўным няштатным карэспандэнтам, былым і цяперашнім работнікам рэдакцыі і друкарні былі ўручаны ганаровыя граматы і каштоўныя падарункі.

КІРУЕ КАЛГАСАМ СВЯТАР

СТОЛІН. **(М. Панасюк).** У першым пасля справаздачна-выбарнага сходу пасяджэнні праўлення калгаса «40 год Кастрычніка», які ўжо працяглы час узначальвае Герой Сацыялістычнай Працы І. Д. Янкоўскі, прыняў удзел святар мясцовай царквы айцец Якаў.

Прозвішча святара было вылучана на альтэрнатыўнай аснове пры выбарах новага саставу праўлення. Па выніках галасавання айцец Якаў стаў яго членам.

● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ

ЛАЎРЫ МОСЬКІ НЕ ДАЮЦЬ СПАКОЮ...

Не выключана, што лаўры крылоўскай Моські не даюць спакою і аршанскай маладзёжнай газеце «Лидер». Нядаўна яна апублікавала заметку за подпісам ветэрана партыі Н. Цімафеева, сутнасць якой зводзіцца да таго, што другі сакратар Аршанскага гаркома КПБ В. Сівакоў заклікае да вяртання сталінскіх часоў. Абвінавачванне сур'ёзнае. У гаркоме вырашылі сустрэцца з ветэранам і выслухаць з першых вуснаў усе яго прэтэнзіі. Але аказалася, што сустрэцца няма з кім: Н. Цімафеева на ўчоце ні ў гарадской, ні ў раённай партыйнай арганізацыі няма і ніколі не было. Ён «нарадзіўся» ва ўяўленні супрацоўнікаў газеты. Тым не менш у радзе нумароў «Лидер» даваў бойкія адказы Цімафееву, вёў гарачае абмеркаванне яго пісьма.

Сакратар гаркома быў вымушаны звярнуцца з іскам у народны суд. Уважліва разгледзеўшы справу, суд пастанавіў: абавязаць маладзёжнае інфармацыйнае агенцтва «Лидер» праз аднайменную газету папрасіць прабачэння ў В. Сівакова і выплаціць пяцьсот рублёў кампенсацыі за нанесены маральны ўрон.

Разам з тым аршанская «маладзёжка» працягвае публікацыю пісьмаў у адрас неіснуючага «Н. Цімафеева».

Сяргей НІКАНОРАЎ,
кар. БЕЛТА.

Ідзём да рынку

Свая сарочка...

Вядомы тэрмін «рызыкоўнае земляробства» можна, перафразіраваўшы, прымяніць сёння і да прамысловасці: рызыкоўная эканоміка, з дня на дзень разбураюцца былыя асновы гаспадарання, паяўляюцца новыя. Але гінуць нярэдка і яны, так і не зрабіўшы абрысы цудоўнай эканамічнай будучыні больш выразнымі і прыкметнымі.

Знешне на Мазырскай швейнай фабрыцы, якая спецыялізуецца галоўным чынам на дзіцячых сарочках, усё добра: цэхі працуюць, планы і абавязацельствы выконваюцца, хапае амаль усіх відаў сыравіны, заключаны ўсе дагаворы і не падводзяць пакуль што пастаўшчыкі. І ўсё ж калектыў не пакідае трывога — не за сябе, за тэкстыльшчыкаў. Спыняцца яны — не будзе работы і для швейнікаў. Спадзеючыся на шчаслівы выпадак, мазыране ўсё ж пралічваюць магчымыя варыянты выратавання, не адхіляючы нават абсурдныя на першы погляд ідэі накшталт змены спецыялізацыі, няхай нават на цагельную вытворчасць. Ва ўсякім разе дзень сённяшні гарантый на будучыню не дае ніякіх —настолькі часам несвоечасовыя, супярэчлівыя, не прадуманыя рамкі, у якія ўціскаюць работнікаў вытворчасці пад сцягам пераходу да рэгулюемага рынку фінансавыя, планавыя, заканадаўчыя органы.

Усяго некалькі эпізодаў з жыцця калектыву ў гэтым годзе. Паспрабавалі прымерыцца да работы без датацый, на што ў айчыннай эканоміцы наперакор разважнаму заходняму вопыту арыентуюцца цяпер «дзіцячыя прадпрыемствы», — не пайшло. Мужна прынялі спушчаныя зверху падаткі — зноў не ідзе, не атрымліваецца пад агульны грэбень з гігантамі вялікай індустрыі. Перайшлі на новыя цэны і задумаліся яшчэ больш, чым над будучыняй. Калі кошт паркалёвай ясельнай сарочкі падскочыў з 2 рублёў да 6—8, і псіхалагічна пакупнік яшчэ неяк прымае гэта, то што рабіць з сарочкамі большымі, з ільну, якія сталі каштаваць 46 рублёў? Ці купяць іх усе, нягледзячы на патрэбнасць і нядаўні попыт? Не разабраўшыся, як належыць, з гэтай праблемай, сутыкнуліся з новай: не маючы пад рукой прэйскуранта, які Дзяржкамцэн СССР чамусьці падрыхтаваў не да, а пасля павышэння, фабрыка была вымушана правесці пераацэнку сваіх вырабаў адпаведна росту кошту тканіны, гэта значыць асноўнай сыравіны. Цяпер, калі дакумент паявіўся, аказалася, трэба садзіцца і ўсё пералічваць нанава, у тым ліку і па тых партыях тавару, якія ўжо адпраўлены ў гандаль з новымі цэннікамі. Але гэта яшчэ не бяда. А бяда, што прэйскурант гэты ўзаконіў фіксаваныя цэны на адзенне для дзяцей, не ўлічыўшы ў некалькі разоў большага кошту ўсяго, з чаго яно шыецца. Так, у адзін момант фабрыцы прадпісалі поўнае банкруцтва, паколькі існаваць ва ўмовах, калі расходы перавышаюць даходы, немагчыма, калі, вядома, міністэрства або дзяржава не знойдзе спосаб кампенсаваць запланаваныя, па сутнасці справы, фінансавыя страты. Такі вось «рынак» і «прастор» для самастойнасці.

А ці не мнагавата нестыковак?

— Хапае, — згаджаецца дырэктар фабрыкі Людміла Жукоўская. — Кожны дзень прыносіць штосьці новае. То наперад шагнём, то назад, а то і ўбок — галоўнае паспець у агульнай лавіне, якая нясецца невядома куды. Невялікая датацыя ў нас усё ж ёсць, цяпер ужо, відавочна, недастатковая. Быў зменшаны на 10 працэнтаў і падатак. У распараджэнні калектыву заставалася «лішніх» 500 тысяч рублёў. А трэба ўжо «лішні» мільён, і гэта толькі на кампенсацыю за агульнае павышэнне рознічных цэн. Яшчэ столькі ж, падазраем, запатрабуе будучая індэксацыя. А каб яна была своечасовай, і работнікі вытворчасці змаглі б значна больш дакладна размежаваць свае даходы і расходы, гаспадарыць больш эфектыўна. Цяпер жа, мяркуючы па ўсім, прыйдзецца залазіць і ў жыццёва важныя фонды.

Уласна у іх ужо залазяць. Згодна з рашэннем рэспубліканскага ўрада, фабрыка атрымала права стварыць так званы стабілізацыйны фонд. (Калі ў мінулым годзе ўсе выпускаемыя тут вырабы ўваходзілі ў дзяржзаказ, то ў гэтым —95 працэнтаў. Астатняй доляй дазвалялася распараджацца самастойна). Але ў той жа час прэзідэнцкі ўказ запатрабаваў ад работнікаў вытворчасці захаваць планы сёлетняга года на ўзроўні мінулага. І на гэтай аснове гандаль штрафуе калектыў за пастаяннае недавыкананне, якога на самай справе няма. Абсурд? Відавочны. І падобных недарэчнасцей у нашай практыцы пераходу да рынку хоць адбаўляй.

Хацелася б яшчэ раз вярнуцца да цэн. Цяперашняе падаражанне ўсяго і ўся, якое, як нас запэўніваюць, непазбежны шлях толькі да дабра, імгненна разбурыла ўсе планы швейнікаў абнавіць вытворчасць. Сёння гэта каштуе столькі, што калектыву, як тут падлічылі, не разлічыцца з банкаўскім крэдытам і за 60 гадоў. Гладка ў тэорыі, цяжка ў «баі». Рызыкуйце, прапануюць заканадаўцы ад эканомікі, вырашайце: або вы пакінеце нашчадкам бясконцыя даўгі, або захаваеце выпуск дзіцячых сарочак на тым жа ўзроўні, што ёсць. Таксама дзіўная, прама скажам, дылема.

Ведаючы сітуацыю не па чутках, мясцовыя эканамісты перакананы: будзе, усё-такі будзе ў краіне агульны спад вытворчасці, будуць багачы і беднякі, будуць банкруты. Ужо ёсць, у сваім жа горадзе: адно прадпрыемства змагло даць сваім людзям трайную кампенсацыю, другому няма чым выплаціць і зарплату. Але будзе калі-небудзь і ўздым. Пакуль жа не да яго. Таму, выкручваючыся з сённяшніх цяжкіх і супярэчлівых сітуацый, на фабрыцы ўсё часцей задумваюцца і над тым, як захаваць хоць бы тое, што ёсць: абсталяванне, наколькі ўдасца — колькасць працуючых, асабліва каштоўных спецыялістаў.

— Сярэдняя зарплата швачкі - матарысткі 256 рублёў, — працягвае дырэктар. — Ну хто ж будзе трымацца пры цяперашніх цэнах за такія грошы і гэту прафесію? Вось і стараемся, хоць і разумеем, што рызыкуем, перш за ўсё эканамічна падтрымаць людзей. Спрабуем усё, што можам: зацягнуўшы час, амаль пад самае павышэнне цэн, здолелі даць усім трайную трынаццатую зарплату, аплацілі абеды ў сталовых з разліку 2 рублі на кожнага працуючага, дзе і як толькі можам закупляем тавары і прадукты, развіваем падсобную гаспадарку. А падвядзём вынікі першага квартала—пашукаем спосаб павысіць тарыфныя стаўкі, кампенсацыю. Усё роўна з тым, што ёсць у фабрычным кашальку, нам цяпер не расшырыць вытворчасць і не зрабіць звышскачок да якасці і асартыменту, як таго патрабуе будучы рынак. Больш таго, мы пастаўлены ва ўмовы, калі прыйдзецца спешна пераглядзець сваю праграму, асартымент, нягледзячы на тое, што больш ніхто ў рэспубліцы такі тавар не выпускае.

Можна, вядома, пагарачыўшыся, абвінаваціць швейнікаў у тым, што «свая кашуля бліжэй да цела». Але не будзе яе ў іх — не будзе і ў нас. І хіба ж не шукаюць выйсця гэтак жа, спрабуючы выплыць, многія іншыя калектывы ў горадзе, рэспубліцы, краіне? Законы ж і навацыі, удачныя і не вельмі, для ўсіх аднолькавыя. Пры гэтым, не давяраючы больш рублю і гандлю, гаспадарнікі кааперыруюцца па частцы вельмі своеасаблівага бартэра. Выкраіўшы на звышпланавыя сарочкі, нашы швейнікі, напрыклад, перадалі іх работнікам нафтаперапрацоўчага завода, а атрымаўшы ўзамен звышпланавы бензін, адправілі яго пастаўшчыкам ва ўкраінскі горад Шахты. Там, у сваю чаргу, знаходзяць спосаб прыслаць у Беларусь лішні метр сваёй тканіны, або, зрабіўшы яшчэ больш складаны абмен, знайсці яе для мазыран дзе-небудзь на Далёкім Усходзе. З гэтай тканіны зноў выходзяць дадатковыя сарочкі для абмену на бялізну, тушонку, дзіцячыя і дарослыя рэчы. Мізэрныя, нават мікраскапічныя гэтыя партыі тавараў, але ўсё ж падмога. Часам прадпрыемствы нават абменьваюцца паміж сабой часткай «здабычы», толькі б у кожнага калектыву было хоць трошкі таго, чаго даўно няма ў адкрытым продажы, а калі і паяўляецца, то працуючаму чалавеку не дастаецца.

Заходняму свету ўсё гэта, напэўна, здаецца дзікунствам. Як і тое, што мазырскія сарочкі, тую іх частку, якая павінна прадавацца на месцы, чамусьці настойліва патрабуюць вазіць спачатку на абласную аптовую базу ў Гомель і толькі потым, «ухутаўшы» дадатковымі затратамі, — назад. Як і тое, што гігіенічны, патрэбны ўсім лён пакуль што адкладваецца ўбок, бо на ім таксама можна прагарэць. І тое, што, ледзь адкрыўшы фірменны магазін па продажу мерных абрэзкаў, іншых адходаў вытворчасці, каб гаспадарыць без страт, швейнікі тут жа закрылі яго на няпэўны час — берагуць і такую сыравіну на чорны дзень. А калі ўсё ж пераЖыць яго не ўдасца?

— Пайду на паклон да дырэктара НПЗ і папрашу выкупіць фабрыку ў дзяржавы, — раздражнёна гаворыць Л. Жукоўская. — Утрымлівае ж ён трамвайнае дэпо, якое сам і пабудаваў. Можа так, пад крылом больш магутнага і багатага патрона, мы хутчэй прыйдзем да таго, да чаго імкнёмся. Або хоць бы здолеем растлумачыць нашай эканамічнай навуцы і яе паўпрэдам, што законы рэальнай вытворчасці некалькі іншыя. Няхай даруе мне ўсю гэту «крамолу» вышэйшае начальства..

Пакуль матэрыял рыхтаваўся да друку — новыя перамены. Адразу чатыры расійскія прадпрыемствы праз арбітраж, гэта значыць афіцыяльна і канчаткова, адмовілі мазыранам у пастаўках. Прычына — адсутнасць уласнай сыравіны. Яшчэ навіна: урад рэспублікі ў два разы зменшыў ім жа «назначаны» ў пачатку года пяціпрацэнтны стабілізацыйны фонд. Ну чым не рызыкоўная эканоміка?

Г. ГЛАДЫШАВА,
кар. БЕЛТА.

Ад шэфства— да партнёрства

Саюз сярпа і молата змацавалі дагаворам на пяцігадовы тэрмін калектывы Магілёўскага аб'яднання шаўковых тканін імя XXV з'езда КПСС і калгасаў імя Заслонава, імя Ільіча, «Іскра», «Камінтэрн», «Наша перамога» Бялыніцкага раёна. Ад былой формы шэфства горада над вёскай яны перайшлі да партнёрства. Тэкстыльшчыкі абавязаліся дапамагаць вяскоўцам на веснавой сяўбе, нарыхтоўцы кармоў, уборцы ўраджаю. Па заяўках гаспадарак на пасяўную і ў рамонтныя брыгады ўжо адпраўлена звыш трыццаці механізатараў, а таксама токары, слесары, электрыкі, рознарабочыя. Аплата працы будзе весціся па-ранейшаму: аб'яднанне захоўвае рабочым, якія выязджаюць у вёску, 75 працэнтаў іх асноўнай зарплаты, гаспадаркі плацяць за выкананы аб'ём работ. Акрамя таго, тэкстыльшчыкі, як і раней, дапамогуць транспартам на перавозцы ўраджаю. Калгасы, у сваю чаргу, гарантуюць пастаўку для падсобнай гаспадаркі прадпрыемства маладняку свіней, кармоў для жывёлы, а таксама бульбы і агародніны для работнікаў аб'яднання.

А з Магілёўскім саўгасам-тэхнікумам прадпрыемства заключыла пагадненне на іншай аснове. У гэтай гаспадарцы выдзелілі 30 гектараў зямлі для вырошчвання чыстай, без нітратаў, бульбы для тэкстыльшчыкаў. Пасадку і апрацоўку пасеваў узяў на сябе саўгас-тэхнікум. На ўборцы дапамогуць тэкстыльшчыкі. За якасную прадукцыю прадпрыемства паставіць сельскім працаўнікам свае швейныя вырабы.

Падобныя дагаворы на ўзаемавыгаднай аснове збіраюцца заключыць з працаўнікамі вёскі таксама калектывы магілёўскіх заводаў «Строммашына» імя 50-годдзя Вялікага Кастрычніка, «Магілёўсельмаш» і іншых прадпрыемстваў і арганізацый. Што ж, няхай будуць розныя формы супрацоўніцтва. Важна, каб яны пайшлі на карысць і гараджанам, і вяскоўцам.

М. НАЗАРОВІЧ,
кар. БЕЛТА.

Нарада ў Прэзідэнта СССР

5 мая Прэзідэнт СССР М. С. Гарбачоў правёў у Крамлі нараду, на якой былі разгледжаны пытанні выканання Указа Прэзідэнта СССР ад 15 лістапада 1990 года «Аб мерах па рэалізацыі прапаноў Камітэта салдацкіх маці». Абмеркаваны вынікі дзейнасці створанай прэзідэнцкім Указам спецыяльнай камісіі па праверцы аб'ектыўнасці і паўнаты расследавання прычын гібелі і траўматызму ваеннаслужачых і ваенных будаўнікоў. Заслуханы кіраўнікі рада міністэрстваў і ведамстваў па выкананню дадзеных Прэзідэнтам СССР даручэнняў па гэтых пытаннях.

Прэзідэнт СССР запатрабаваў ад усіх службовых асоб няўхільнага і вычарпальнага выканання Указа ад 15 лістапада 1990 года. Рэкамендавана паскорыць распрацоўку заканадаўчых актаў, накіраваных на прававую і сацыяльную абароненасць ваеннаслужачых тэрміновай службы, а таксама праектаў законаў у галіне ваеннай рэформы ў СССР. Прызнана неабходным стварыць грамадска - дзяржаўны орган для кантролю за захаваннем правоў ваеннаслужачых пры праходжанні імі абавязковай ваеннай службы.

У нарадзе прынялі ўдзел Старшыня Вярхоўнага Савета СССР Лук'янаў А. І., міністры Пуга Б. К., Лушчыкаў С. Г., Генеральны пракурор СССР Трубін М. С., кіраўнікі Міністэрства абароны СССР, Камісіі па праверцы прычын гібелі і траўматызму ваеннаслужачых у мірны час, прадстаўнікі Савета бацькоў ваеннаслужачых.

(ТАСС).

У Кабінеце міністраў СССР

Як паведамілі карэспандэнту ТАСС у прэс-службе прэм'ер-міністра СССР, саюзны ўрад у парадку кантролю разгледзеў ход выканання сваёй пастановы ад 6 красавіка г. г. «Аб дадатковых мерах па сацыяльнай абароне насельніцтва ў сувязі з рэформай рознічных цэн». Гэта выклікана тым, што, мяркуючы па пісьмах грамадзян, паведамленнях прэсы, іншых сігналах, у радзе рэгіёнаў рэспубліканскія, мясцовыя органы кіравання, адміністрацыя прадпрыемстваў і арганізацый, навучальных устаноў да гэтага часу не пачалі ажыццяўлення прадугледжаных пастановай кампенсацый падаражання кошту грамадскага харчавання па месцы работы і вучобы. Затрымкі з рэалізацыяй мер, закліканых аблягчыць цяжкасці пераходу да рыначных адносін, выклікаюць справядлівае нездавальненне людзей, негатыўна адбіваюцца на настроях у грамадстве.

Кабінет міністраў СССР даручыў Мінфіну СССР, Мінгандлю СССР, Дзяржкамцэн СССР у 10-дзённы тэрмін прааналізаваць з выездам на месцы ўзнікшую сітуацыю і вынікі далажыць на расшыраным пасяджэнні кабінета з удзелам кіраўнікоў урадаў рэспублік, мясцовых органаў улады, прадстаўнікоў рада працоўных калектываў.

Сёння—Дзень радыё

УВАГА, ЭФІР!

Гэты дзень на праву лічаць сваім прафесіянальным святам працаўнікі радыё і тэлебачання, авіяцыі і касманаўтыкі, навукі, культуры. Амаль усе галіны народнай гаспадаркі карыстаюцца сёння дасягненнямі, звязанымі з вынаходствам радыё.

Наш фотарэпартаж расказвае аб справах работнікаў Беларускага тэлебачання. Плён іх працы кожны з нас штодзень бачыць на блакітных экранах.

НА ЗДЫМКАХ: запіс новай перадачы вядуць рэжысёр Г. НІКАЛАЕЎ і асістэнт рэжысёра С. ЗУБЧОНАК; інжынер А. НІКАЛАЁНАК рыхтуе антэну спадарожнікавага тэлебачання для запісу навін замежных кампаній; журналіст Э. ГЕРАСІМОВІЧ бярэ інтэрв'ю ў вадзіцеля Бярэзінскай райаграпрамтэхнікі І. ВІШНЕЎСКАГА; хутка прэм'ера. Пастаноўкай казкі «Ох, лепш утрох» заняты рэжысёр Ю. ЗАБЕЛА, артысты Я. ЛЯОНЦЬЕЎ, А. КАШКЕР, У. МІШЧАНЧУК.

Я. ПЯСЕЦКІ.

ЧАС ПАДПІСАННЯ Ў ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ Ў 21.05.

ДАЯРКА З МАЛІНАЎКІ

Чалавек і яго справа

— Па радыё, тэлевізары, пры сустрэчах толькі і чуеш: «Ой, як у Мінску цяжка!..» Скажыце, а дзе сёння лёгка? Думаеце, нам у вёсцы? Паспрабуйце — папрацуйце, пажывіце... Вось я раненька, у чатыры гадзіны, павінна быць ужо на ферме. І падымаешся, ідзеш—трэба! А потым увесь дзень, да дзевяцідзесяці вечара, а то і пазней, як прывязана там. Але ж я не бастую. Разумею: калі яшчэ і мы, даяркі, забастуем, то малака — і таго не будзе ў магазінах.

Гэты прамы і шчыры маналог, выказаны экспромтам звычайнай сялянкай, міжволі прыходзіць на ўспамін, калі купляеш бутэльку-другую малака. Так, цана на яго падскочыла ўдвая. Вядома, зараз яно дарагое, як і астатнія прадукты, тавары. Але ж нельга забываць, якой цаной, якой працай здабываецца кожны кілаграм таго ж сырадою. І, пагадзіцеся, ці ж гэта было правільна, эканамічна абгрунтавана, што каштаваў ён танней, чым нейкія газіроўка, ліманад?

Але з гэтай простай вясковай жанчынай, даяркай Малінаўскай малочнай фермы Валянцінай Іосіфаўнай Юрцэвіч мы не гаварылі аб цане на яе прадукцыю. Размова ішла перш-наперш аб тым, што, як бы ні было цяжка, турботна, яна поўнасцю ўсведамляе, што працуе, абавязана працаваць, каб людзі пастаянна мелі на сваім стале неабходны, каштоўны прадукт—малако і ўсё тое, што з яго выпрабляюць. Вось такое жыццёвае крэда чалавека, і гэтым шмат сказана.

З акуратна падмеценага заасфальтаванага падворка, калі выбраць зручнае месца, можна ўбачыць пабеленыя сцены фермы, дзе працуе Валянціна Іосіфаўна. Ад дома недалёка — метраў 400—450. Гэта добра, што месца работы блізка, амаль побач. І тым не менш не злічыць, колькі змерана-перамерана крокамі туды і назад гэта сцежка праз агароды.

— А ўпершыню паказала яе, вядома, маці,—прыгадвае наша субяседніца.

Не толькі паказала, але і прывучыла дачку яшчэ школьніцай, падлеткам да нялёгкай працы на ферме. Ядвіга Станіславаўна Мацкевіч у свой час тут шчыравала і на кармакухні, і свінаркай была. Адным словам, усё жыццё мела справу з грамадскай жывёлагадоўляй.

Цяпер у Валянціны Іосіфаўны свая сям'я, свае дзеці і, зразумела, свае памочнікі. Так, і яны ўсе прайшлі матчыну школу на ферме. Праўда, старэйшая дачка Яніна пайшла на свой хлеб: працуе ў Лагойску, у філіяле завода імя Вавілава. А малодшыя—Гена і Рэгіна—яшчэ школьнікі, старшакласнікі.

— О, яны і падояць, а калі спатрэбіцца, і падменяць мяне, — не без гонару гаворыць маці.

Тут жа, на падворку, да нас падышоў і гаспадар дома Леанід Іосіфавіч. Высвятляецца, што ён, трактарыст з 17-гадовым стажам, механізатар першага класа, таксама працуе на гэтай ферме. Цяпер асноўны яго занятак—своечасова адвезці арганіку. Вядома, калі выпадае зручны момант, вольная часіна, спяшаецца, каб дапамагчы жонцы.

А ў Валянціны Іосіфаўны клопатаў хапае: у яе групе 35 кароў. Летась ад кожнай надаіла па 3.449 кілаграмаў малака. Паказчык неблагі, хоць, вядома, і не рэкордны. Цяпер у яе першацёлкі. Зазначым, трапілі яны ў добрыя, умелыя рукі.

— Усе мае кароўкі дояцца і даюць у суткі 480 кілаграмаў малака,—сказала жанчына.

Ладзяцца справы і наогул на Малінаўскай ферме, якая трымае першае месца ў саўгасе «Лагаза». У дыспетчарскай далі такую даведку: зараз штодзённа ў гаспадарцы атрымліваюць па 7,5 тоны малака. А з пачатку года яго рэалізавана дзяржаве, гэта значыць, адпраўлена нам, спажыўцам, звыш 400 тон.

І. БРАЛКА,
кар. «Звязды».
Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Лагойскі раён.

Ці патрэбен савет сакратароў?

Партыйныя будні

Статутам КПСС, прынятым на XXVIII з'ездзе партыі, прадугледжана стварэнне і дзейнасць саветаў сакратароў пярвічных партыйных арганізацый. У чэрвені 1990 года такі савет быў створаны пры Слуцкім гарадскім камітэце партыі. У яго састаў выбрана 26 сакратароў пярвічных партарганізацый (усяго ў раёне 155 пярвічак).

Якія пытанні вырашаў савет за гэты перыяд? Ці дзейсная яго работа?

Наш савет уважліва вывучыў і абагульніў прапановы камуністаў у пярвічных партарганізацыях па праектах арганізацыйна-метадычных дадаткаў да Статута КПСС, а таксама па праектах дакументаў на XXXI з'езд КПБ.

Пасля XXXI з'езда КПБ савет сакратароў уважліва вывучыў прынятыя рэзалюцыі і пастановы, выпрацаваў рэкамендацыі і прапановы пярвічным партыйным арганізацыям па асаблівасцях тактыкі ў новых умовах: уплыў на эканамічную і сацыяльную палітыку, кансалідацыя з грамадскімі арганізацыямі, партыйнае таварыства, давер і патрабавальнасць і г. д.

Савет сакратароў выступіў ініцыятарам звароту ў ЦК КПБ аб спыненні правакацыйнай практыкі скрытага росту цэн на прадуктовыя і прамысловыя тавары да ўвядзення механізма кампенсацыі, а таксама па іншых пытаннях — гэта таксама ўспрымаецца як клопаты аб людзях.

Не засталіся члены савета ўбаку і пры падрыхтоўцы рэферэндуму СССР па пытанню захавання Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Камуністамі раённай партыйнай арганізацыі праведзена вялікая растлумачальная работа наконт важнасці захавання Саюза. У сваёй рабоце мы выкарысталі вопыт работы мінскага клуба «Камуніст», спецыяльна прысутнічалі на яго пасяджэнні па гэтаму пытанню.

Савет выступіў ініцыятарам стварэння рэзервовага фонду пры гаркоме партыі для выкарыстання яго па рашэнню савета на агітацыйна-масавую работу, аказанне дапамогі малалікім партарганізацыям і на іншыя мэты. Гэта было падтрымана большасцю партарганізацый раёна.

Якія перспектывы актывізацыі дзейнасці савета сакратароў Слуцка? Яны ёсць, гэта ўсе мы бачым. Галоўнае, неабходна настойліва павышаць ролю савета сакратароў пярвічных партыйных арганізацый, як звязваючага звяна пярвічак з вышэйстаячымі партыйнымі органамі.

У сваю чаргу вышэйстаячыя партыйныя арганізацыі (гарком, абком, ЦК КПБ) павінны больш увагі ўдзяляць станаўленню савета сакратароў, арганізуючы для гэтага сустрэчы, абмен вопытам і г. д., не пакідаць без увагі пісьмы, прапановы ад саветаў. Неабходна навесці парадак у інфармаванні пярвічных партарганізацый.

На мой погляд, за саветамі сакратароў пярвічных партарганізацый вялікая будучыня. Гэта адно з фарміраванняў партыі, якое дапаможа аднавіць давер да яе.

Г. КАФКА,
старшыня савета сакратароў пярвічных партарганізацый г. Слуцка.

Сталыпін і Беларусь

Старонкі гісторыі

Апошнім часам, у сувязі з пераменамі ў нашай эканоміцы, пераасэнсаваннем пытання аб формах уласнасці, і перш за ўсё ў вёсцы, расце цікавасць да асобы былога царскага міністра Пятра Сталыпіна, вядомага сваімі пераўтварэннямі. У ацэнцы гэтага чалавека шмат крайнасцей — ад празмернага захаплення яго наватарствам да зусім процілеглых эмоцый. А як успрымаць Сталыпіна ў праекцыі на Беларусь таго часу!

ПЕТР АРКАДЗЬЕВІЧ СТАЛЫПІН нарадзіўся ў 1862 г. у дваранскай сям'і. У 1884 г. закончыў Пецярбургскі універсітэт. Пачаў службу ў міністэрстве ўнутраных спраў, затым у міністэрстве земляробства і дзяржаўных маёмасцей. Ковенскі павятовы кіраўнік дваранства. З 1902 года гродзенскі, а з 1903 г. саратаўскі губернатар. 26 красавіка 1906 года Сталыпіна назначаюць міністрам унутраных спраў, а праз два месяцы адначасова старшынёй Савета міністраў.

Бліжэйшы памочнік Сталыпіна, яго правая рука ў МУС С. Крыжаноўскі, знаходзячыся ў эміграцыі, успамінаў: «...дасягнуўшы ўлады без асаблівай цяжкасці і барацьбы, сілай аднок толькі ўдачы і сваяцкіх сувязей, Сталыпін на працягу ўсёй сваёй нядоўгай, але выдатнай кар'еры адчуваў над сабой заступніцкую руку прадбачання. Усё складвалася для яго неяк асабліва дабратворна, і нават фізічныя недахопы і няшчасці і тыя ішлі яму на карысць. Кароткае дыханне — вынік запалення лёгкіх і спазм, які перапыняў мову, рабілі ўражанне бурных пачуццяў і стрымліваючай сілы, а скрыўленне правай рукі — вынік аперацыі коснага мозгу — парадзіла чуткі аб тым, што ён быў ранены на рамантычнай дуэлі».

Але дастаткова ўспомніць, што на Сталыпіна было зроблена 11 замахаў (у асноўным баевікамі-эсэрамі), а 12 жніўня 1906 года ад выбуху на міністэрскай дачы было забіта 24 і паранена звыш 25 чалавек (у ліку апошніх дачка і сын прэм'ера), каб усумніцца ў паблажлівасці да яго фартуны. Ратуючыся ад тэрарыстаў, Сталыпін з сям'ёй вымушаны быў пасяліцца ў Зімнім палацы пад узмоцненай аховай. Гэта была сапраўдная асада. І толькі асабістая мужнасць дазваляла трымаць цвёрды курс на выратаванне Расійскай імперыі ад рэвалюцыі.

Сталыпін быў цудоўным прамоўцам. Яго прамовы ў Дзяржаўнай думе — гэта вехі, па якіх можна меркаваць, як развіваўся расійскі парламентарызм. Палітычнай формулай прэм'ера сталі яго словы, сказаныя ў II Думе. Гаворачы пра шляхі вывядзення Расіі з крызісу, ён адзначыў: «У справе гэтай патрэбна настойлівая праца, патрэбна працяглая чорная работа.., у заходніх дзяржавах на гэта запатрабаваліся дзесяцігоддзі. Мы прапануем вам сціплы, але правільны шлях. Праціўнікам дзяржаўнасці хацелася б выбраць шлях радыкалізму, шлях вызвалення ад гістарычнага мінулага Расіі, вызвалення ад культурных традыцый. Ім патрэбны вялікія ўзрушэнні, нам патрэбна вялікая Расія!»

Што ж меў на ўвазе Сталыпін, гаворачы пра сціплы, але верны шлях? Па-першае, гэта вырашэнне аграрнага пытання. Масавы сялянскі рух, а таксама вопыт першых дзвюх дум наглядна паказалі рэвалюцыйнасць сялянства, рашуча патрабаваўшага канфіскацыі памешчыцкіх зямель. Сталыпін і памешчыкі прынялі шэраг мер па стварэнню сацыяльнай апоры ў вёсцы, перш за ўсё ў асобе заможнага сялянства. Гаспадарчую ініцыятыву апошняга, рост эканамічнай магутнасці ў многім стрымлівалі сістэма земляробства і адпаведнае заканадаўства, якое забараняла продаж надзельнай зямлі. Акрамя таго, абшчына, якая складвалася з беднякоў і заможных сялян, у нейкай ступені аб'ядноўвала сялянства як клас і проціпастаўляла яго памешчыкам. Аб'ектыўныя ўмовы былі такімі, што барацьба сялян з памешчыцкім землеўладаннем непазбежна ставіла пытанне аб жыцці і смерці памешчыцкай манархіі. 9 лістапада 1906 г. урад прыняў указ аб пераўтварэнні абшчыннага сялянскага землеўладання ў прыватнае. На падставе гэтага ўказа кожны домагаспадар — абшчыннік мог патрабаваць замацавання ў сваю асабістую ўласнасць часткі зямлі. Пытанне аб выхадзе з абшчыны вырашаў сельскі сход. Але калі на працягу месяца з дня падачы заявы сход згоды не даваў, то выдзяленне рабілася земскім начальнікам. Выдзеленай зямлёй домагаспадар мог распарадзіцца па свайму меркаванню, у тым ліку і прадаць, але толькі асобам, якія належалі да сельскага сходу. Разлік урада будаваўся на тым, што ў выніку рэформы сельская бедната канчаткова разарыцца, а зямлю сваю прадасць заможным сялянам або кулакам, перад якімі адкрывалася рэальная магчымасць рабаваць абшчынныя землі, скупляючы іх у бедныты.

З падпісаннем указа 9 лістапада значна актывізавалася дзейнасць сялянскага пазямельнага банка з мэтай падтрымання заможных гаспадароў. Вялікая ўвага надавалася дзейнасці банка ў заходніх (Віленскай, Віцебскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай) губернях, дзе адной з галоўных яго задач было садзейнічанне насаджэнню рускіх памешчыкаў і сялян за кошт скарачэння польскага дваранскага землеўладання. Гэта палітыка знайшла шырокую падтрымку з боку чарнасоценнага беларускага кулацтва, інтарэсы якога выражала, у прыватнасці, таварыства «Селянін». У аграрным пытанні яно ставіла сваёй задачай «...дабівацца такіх умоў, пры якіх беларускаму селяніну аблягчалася б магчымасць расшырыць межы сваёй зямельнай дробнай уласнасці, а польскі элемент не меў бы магчымасці ўтрымаць буйную зямельную ўласнасць у сваіх руках».

Адным з істотных недахопаў урадавага ўказа таварыства «Селянін» лічыла тое, што асноўная частка зямлі па-ранейшаму застаецца ў руках памешчыкаў-палякаў. Таму яно прапанавала ўстанавіць норму на памешчыцкую зямлю (300—400 дзесяцін), а астатняе прадаць сялянам.

Сталыпін, які быў у свой час гродзенскім губернатарам і добра разбіраўся ва ўсіх тонкасцях нацыянальных адносін у Беларусі, высока цаніў значэнне «заходнерускага» кулацкага элемента і ў барацьбе з рэвалюцыяй, і ў процідзеянні польскім патрабаванням, і ў аслабленні ўплыву каталікоў на палітычнае жыццё. Таму царскі ўрад усяляк заахвочваў дзейнасць у заходніх губернях розных рускіх шавіністычных арганізацый.

Прэм'ер разлічваў на доўгі перыяд эвалюцыйнага развіцця краіны пасля рэвалюцыі. Гэтай мэце павінен быў паслужыць шэраг рэформ, ажыццёўленых пры яго жыцці; напрыклад, рэформа мясцовага суда і пытанне аб страхаванні рабочых ад няшчасных выпадкаў. Апошняе прызначалася толькі для рабочых, занятых у буйной прамысловасці, найбольш рэвалюцыйна настроеных, найбольш арганізаваных і да таго ж найбольш небяспечных для самадзяржаўя. Урад імкнуўся шляхам страхавой рэформы дэзарганізаваць і раскалоць індустрыяльны пралетарыят.

Цэнтральным пытаннем грамадска - палітычнага жыцця Расіі было нацыянальнае. Асаблівасці палітыкі царызму ў Беларусі былі звязаны са спецыфікай сацыяльна - класавага і нацыянальнага саставу насельніцтва, у першую чаргу пануючых класаў, і імкненнем царызму зменшыць ролю палякаў і яўрэяў у эканамічным і палітычным жыцці краю. У гэтай сувязі ў выбарчым законе па выбарах у III Дзяржаўную думу, распрацаваным пад кіраўніцтвам Сталыпіна, прадугледжвалася стварэнне ў Віленскай губерні «рускай» курыі, якая пасылала б у Думу сваіх прадстаўнікоў асобна ад іншага насельніцтва. У курыю далучаліся ўсе праваслаўныя (у тым ліку і беларусы), стараабрадцы і лютэране. Каталіцкае насельніцтва губерні ўключалася ў польскую (або нярускую) курыю. У большасці паветаў Віцебскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай губерняў памешчыцкія і гарадскія курыі былі такім жа чынам падзелены на два аддзяленні па нацыянальнасці. Да аднаго былі аднесены асобы, якія не належалі да польскай нацыянальнасці (да іх далучаліся праваслаўныя беларусы, немцы, татары), а да другога — «палякі» (да іх далучаліся і беларускія сяляне-католікі).

Указаныя мерапрыемствы ўрада былі накіраваны на прадастаўленне большасці месц у Думу «ісцінна рускім».

Стварэнне нацыянальных курый і аддзяленняў па нацыянальнасці азначала адмаўленне царызмам факта існавання беларускай нацыі, яе мовы, культуры. Штучным аб'яднаннем у адной курыі прадстаўнікоў розных сацыяльных слаёў насельніцтва ў Віленскай губерні ўрад імкнуўся стварыць бачнасць адсутнасці класавых адрозненняў паміж імі.

Выразна і цвёрда падкрэсліў Сталыпін прынцыпы сваёй палітыкі ў Беларусі ў думскай прамове 7 мая 1910 года, калі разглядалася пытанне «Аб прымяненні палажэння аб земскіх установах 12 ліпеня 1890 г. да губерняў Віцебскай, Валынскай, Кіеўскай, Мінскай, Магілёўскай, Падольскай». «Наша мэта, — гаварыў ён, — паставіць рубеж шматвяковай племяннай палітычнай барацьбе, якая тут адбываецца, і абараняць уладарным і рашучым словам рускія дзяржаўныя асновы. Заходні край, — заключыў ён, — ёсць і будзе край рускі назаўсёды, навекі». Законапраект абапіраўся на палажэнне 1890 года, але ў яго, у адпаведнасці з нацыяналістычнымі планамі Сталыпіна, быў унесены шэраг істотных змяненняў. Замест саслоўных курый (сялянскай і памешчыцкай) уводзіліся курыі нацыянальныя — «руская» і «польская». У «рускую» курыю ўключалася праваслаўнае беларускае насельніцтва, а ў «польскую» — каталіцкае. Царызм, такім чынам, афіцыяльна пацвердзіў сваё адмаўленне факта існавання беларускай нацыі.

Законапраект аб заходнім земстве быў разлічаны на збліжэнне заможнай праслойкі беларускіх і ўкраінскіх сялян з рускімі памешчыкамі на платформе рускага нацыяналізму і аслаблення ўплыву польскіх памешчыкаў у краі.

Законапраект Сталыпіна быў прыняты III Думай. Але Дзяржаўны савет 4 сакавіка 1911 года забалаціраваў яго. Польскія памешчыкі, члены Савета, адхілілі дзяленне выбаршчыкаў на нацыянальныя курыі.

Сталыпін вымушаны быў падаць у адстаўку. Але Мікалай II адхіліў яе і даў згоду на роспуск Дзяржаўнага савета і Дзяржаўнай думы на тры дні, з тым каб правесці законапраект аб заходнім земстве на падставе 87-га артыкула асноўных законаў, што і было зроблена. Прыняцце закона насуперак большасці Дзяржаўнага савета па надзвычайнаму артыкулу азнаменавала крызіс сістэмы і рэзкае аслабленне ўплыву Сталыпіна.

Чаму ж у пачатку 1911 года вялікі рэфарматар трапіў у апалу з боку дваран - памешчыкаў? Таму што да гэтага часу яны ўжо забыліся пра рэвалюцыю і бачылі ў сталыпінскіх мясцовых рэформах замах на свае векавыя прывілеі. Прыдворныя колы распрацоўвалі праекты ліквідацыі Думы. Ды і сам цар быў незадаволены Сталыпіным, лічачы, што ён узурпіруе ўладу.

1 верасня 1911 года на адкрыццё помніка Аляксандру II у старажытны Кіеў прыбылі Мікалай II і Сталыпін. Ззялі на сонцы залатыя купалы гарадскіх сабораў. Усё дыхала спакоем і прыгажосцю. Быў шосты год знаходжання Сталыпіна на пасадах міністра ўнутраных спраў і старшыні Савета міністраў. Увечары ў гарадскім тэатры ішла «Казка пра цара Салтана». Прысутнічалі цар з дочкамі Вольгай і Таццянай, прэм'ер, высокапастаўленыя асобы, жандары, якія арганізавалі ахову. У час апошняга антракта Сталыпін стаяў тварам да партэра, апіраючыся на бар'ер аркестра. 24-гадовы памочнік прысяжнага паверанага, агент ахранкі Д. Багроў, прыкрываючы адтапыраную ад браўнінга кішэнь тэатральнай праграмай, падышоў да яго за два-тры крокі і двойчы выстраліў. Адна куля трапіла ў руку Сталыпіна, другая — у жывот. Затрыманага Багрова пачалі збіваць, і жандарам з цяжкасцю ўдалося адбіць яго. Тут жа ў тэатры Багроў быў дапытаны, а затым адпраўлены ў «Касы канапір». Праз два тыдні пасля суда і следства ён быў павешаны.

Незадоўга да сваёй смерці Сталыпін гаварыў: «Мяне заб'юць, і заб'юць члены ахранкі». Ён, па сутнасці, прадбачыў гэта. У 1909 годзе па настаянню вялікага ворага Сталыпіна, палацавага камендантa В. Дзядзюліна на пасаду таварыша міністра ўнутраных спраў і шэфа жандараў быў назначаны былы губернатар Мінска П. Курлоў. Сталыпін ведаў, што Курлоў быў недалёкай асобай, увесь у даўгах, вёў прыкладна такі ж спосаб жыцця, як і яго будучы сябар Р. Распуцін, і меў намер пры першым зручным выпадку ліквідаваць свайго «таварыша». Разумеў гэта і Курлоў, якому было даручана ўзначаліць ахову ў час кіеўскіх урачыстасцей. Акрамя таго, тонкім паліцэйскім чуццём генерал адгадаў тайнае жаданне двара і камарыллі пазбавіцца ад Сталыпіна. Багрову ніхто не загадваў забіць Сталыпіна, гэта было яго асабістае жаданне. Але яму ніхто і не перашкаджаў. Больш таго, высокапастаўленыя жандары давалі яму білеты і пропускі на ўсе мерапрыемствы, дзе прысутнічаў Сталыпін, у тым ліку і ў кіеўскую оперу 1 верасня.

Прадчуваючы смерць, Сталыпін завяшчаў пахаваць яго там, дзе ён будзе забіты. Пахаваны ён быў у агароджы Кіева-Пячорскай лаўры, побач са старымі барацьбітамі за рускае вялікадзяржаўе — Качубеем і Іскрай. Такіх пахаванняў не быў удастоены ніхто з яго папярэднікаў і наогул ніхто з урадавых асоб Расіі. Адзін з набліжаных Сталыпіна пісаў: «У яго асобе адышоў у магілу апошні буйны барацьбіт за рускае вялікадзяржаўе, ...сіла дзяржаўнай улады Расіі пайшла на спад, а з ёю пакацілася пад гару і сама Расія».

М. ЗАБАЎСКІ,
навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР, кандыдат гістарычных навук.

Памяць ва ўсіх адна

26 сакавіка г. г. у «Звяздзе» была змешчана заметка «ХТО БЫЎ У ВАЙНУ Ў АЎСТРЫІ?». Доктар філалагічных навук пісьменнік Адам Мальдзіс, які ўзначальвае творчы калектыў па стварэнню Нацыянальнага навукова-асветнага цэнтра імя Ф. Скарыны, паведамляў, што ім атрыманы ліст з Аўстрыі. Доктар Андрэас Майслінгер з Інсбрукскага універсітэта пісаў, што пад яго кіраўніцтвам там распрацоўваецца навукова-даследчы праект «Пераадоленне мінулага і інтэрнацыянальная палітыка», у сувязі з чым вучонага цікавяць матэрыялы пра беларусаў, якія ў гады другой сусветнай вайны былі вывезены ў Аўстрыю на прымусовыя работы або знаходзіліся там як ваеннапалонныя.

Рэха публікацыі

Невялікая, усяго толькі ў сорак радкоў заметка атрымала шырокі рэзананс. На адрас Нацыянальнага навукова - асветнага цэнтра імя Скарыны прыйшлі лісты з самых розных куткоў рэспублікі і з-за яе межаў. Сталага ўзросту людзі — мужчыны і жанчыны, нашы бацькі і дзяды, маці і бабулі — з болем у сэрцы прыгадваюць, як без малога пяцьдзесят гадоў назад па волі лёсу апынуліся яны ў далёкай і зусім незнаёмай краіне — Аўстрыі. Ім, ваеннапалонным і вывезеным нямецка-фашысцкімі захопнікамі на прымусовыя катаржныя работы, было, натуральна, не да прыгажосці і непаўторнасці гэтай альпійскай рэспублікі... Прынамсі, мяркуйце аб падзеях і справах тых далёкіх ужо часоў самі — па вытрымках з успамінаў гэтых людзей.

«...Хачу паведаміць вам некаторыя, найбольш характэрныя прыклады і факты з жыцця савецкіх ваеннапалонных. Перш за ўсё зазначу, што ўсе яны захоўвалі бязмежную адданасць і любоў да сваёй Радзімы, мужна пераносілі ўсе нягоды фашысцкай няволі. Гінулі ад голаду і холаду, аднак не пераходзілі на бок ворага.

Дзесьці ў канцы 1944 года ў лагер № 317 горада Маркіт Пангаў прыбыла брыгада прапагандыстаў з арміі генерала Уласава, каб завербаваць вязняў у так званую «рускую вызваленчую армію». Нас вывелі на лагерную плошчу, пастроілі ў шарэнгі. Пачалі выступаць прапагандысты, абяцаючы райскае жыццё ва ўласаўскім войску. Мітынг закончыўся камандай: хто жадае запісацца ў армію Уласава, — пяць крокаў наперад! З усіх вязняў лагера выйшлі са строю каля дзесятка чалавек. Астатнія — галодныя і распранутыя—стаялі на месцы.

Паведамлю аб сабе. Завуць мяне Акуліч Канстанцін Іванавіч, 1912 года нараджэння, беларус. Ураджэнец вёскі Міхалкавічы Лагойскага раёна. Вялікая Айчынная вайна заспела мяне ў Барысаве, дзе я жыў і працаваў. Быў мабілізаваны ў Чырвоную Армію і накіраваны ў якасці намесніка камандзіра партызанскага атрада ў тыл ворага для арганізацыі партызанскага руху і падпольнай работы. 28 лістапада 1941 года ў баі каля вёскі Каменка былога Халопеніцкага раёна сілы ворага былі большымі і атрад, панёсшы вялікія страты, спыніў сваё існаванне. Некалькі чалавек, у тым ліку і я, трапілі ў палон. Праз пэўны час апынуліся ў лагеры № 317 горада Маркіт Пангаў.

Вязні лагера працавалі на розных работах: на пагрузцы і разгрузцы вагонаў на мясцовай станцыі, узвядзенні штольні ў гарах... Кожны палонны атрымліваў у суткі 0,5 літра баланды і 100 грамаў хлеба з сурагатаў і сумесі пілавіння. У выхадныя дні ахоўнікі на сваю рызыку выводзілі нас на работу да прыватных уладальнікаў, якія падкормлівалі нас, давалі з сабой хлеб і цыгарэты. Вывозілі нас для расчысткі завалаў пасля налётаў авіяцыі і ў гарады Лінц, Інсбрук і іншыя.

6 мая 1945 года вязні лагера № 317 колькасцю каля 12 тысяч чалавек былі вызвалены амерыканскімі войскамі».

А вось яшчэ адзін ліст — ад Надзеі Паўлаўны Казарэз з вёскі Белая Карэліцкага раёна.

«...Калі нас, вясковых дзяўчат, немцы вывезлі ў Аўстрыю, нас было многа з нашай мясцовасці — чалавек 15. Мне было 19 гадоў. Стаяла восень 1942 года, а вярнуліся мы дадому ў маі 1945-га.

Знаходзіліся ў горадзе Энцэсвельд, у лагеры для палонных. Працавала я на фабрыцы «Ліхтметал» у раёне Бадэн. У лагеры былі чэхі, французы, беларусы, украінцы... Я працавала каля прэса, дзе прасавалі лісты жалеза, там выраблялі дрот, пракат. Вельмі многа людзей пакалечылася, я таксама пад прэсам раздушыла свой палец. Усе мы былі галодныя. Працавалі ў тры змены, кіравалі ўсёй работай французы і італьянцы.

Акрамя мяне з нашай вёскі былі ў лагеры Вольга Сцяпанаўна Казарэз, Валянціна Адамаўна Гайдыш».

На публікацыю ў «Звяздзе» «Хто быў у вайну ў Аўстрыі?» адгукнуліся Адам Арсенцьевіч **Каранько** з вёскі Навадворцы Слуцкага раёна, Сямён Сідаравіч **Русіновіч** з вёскі Нікалаеўка, што на Светлагоршчыне, Мікалай Андрэевіч **Нахват** (вёска Дабрынёва Івацэвіцкага раёна), Яніна Аляксандраўна **Берніковіч** з вёскі Мосар Глыбоцкага раёна, мінчанін Франц Іосіфавіч **Герлятовіч**, Надзея Кандратаўна **Плявака** з Плешчаніц, Соф'я Аляксандраўна **Працкевіч** з вёскі Талкачэвічы-2, што на Уздзеншчыне, Станіслаў Міхайлавіч **Хамутоўскі** з Лельчыц, Кацярына Мікітаўна **Арціменя**, Марыя Аляксандраўна **Лабачэня** і Любоў Аляксандраўна **Абчынец** з вёскі Сарочы Любанскага раёна, Таццяна Мікалаеўна **Ількавец** з Мінска, Іван Трыфанавіч **Шастакоў** з вёскі Гусевіца Буда-Кашалёўскага раёна, Усцін Уладзіміравіч **Вырвіч** з вёскі Казлоўшчына Пастаўскага раёна. Усё яны расказваюць аб тым, якімі шляхамі-дарогамі апынуліся ў гады Вялікай Айчыннай на аўстрыйскай зямлі, дзе і ў якіх умовах працавалі.

І яшчэ адзін ліст — ад Івана Пятровіча **Аляксандрава.**

«Сам я беларус, родам з Буда-Кашалёўскага раёна, — піша ён. — Пасля вайны лёс закінуў мяне ў Малдову, у сяло Унцэшты.

Трапіў я ў Аўстрыю летам 1942 года, калі нас, савецкіх ваеннапалонных, прывезлі ў лагер Кайзерштайнбрук 17 «А», што за 18 кіламетраў ад Вены. Працаваў фельчарам у 36-м бараку, у аддзяленні адкрытай формы туберкулёзу».

На здымку: на тэрыторыі Аўстрыі, акупіраванай нямецкімі фашыстамі, дзейнічаў буйнейшы канцлагер Маўтхаўзен. Разам з савецкімі ваеннапалоннымі тут знаходзіліся вязні з многіх краін Еўропы.

Цяпер пра гэта расказвае мемарыяльны комплекс памяці ахвяр былога канцлагера. У цэнтры ўзвышаецца помнік генерал-лейтэнанту Д. Карбышаву, які быў закатаваны фашыстамі.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Многім сваім таварышам па няшчасцю выратаваў Іван Пятровіч жыццё. У сваім допісе ён прыгадвае імёны і прозвішчы многіх медыкаў з самых розных краін свету, якія ў лагерных умовах, днём і ноччу змагаліся за жыцці ваеннапалонных. Апісвае Іван Пятровіч і тое, як у пасляваенныя дзесяцігоддзі ён і ягоныя таварышы па палону адчувалі зняважлівыя адносіны да сябе...

Так, усяго было ў нашым шматаблічным і супярэчлівым жыцці. Доўгі час на былых ваеннапалонных глядзелі ледзь не як на ворагаў, здраднікаў. А яны, у большасці сваёй сумленныя людзі, баяліся не толькі за сябе, але і за будучыню сваіх дзяцей... Быў жа час, калі літаральна ў кожнай анкеце, даведцы існавала ледзь не галоўная графа: дзе былі і чым займаліся бацькі ў гады Вялікай Айчыннай...

У айчыннай гісторыі не толькі невядомымі застаюцца лёсы былых ваеннапалонных, а і наогул гэта — практычна нераскрытая тэма. І калі да гэтых людзей пачалі праяўляць цікавасць на Захадзе, — значыцца, і нам варта брацца за распрацоўку яе...

А. МЯСНІКОЎ.

Тры „К“ і адна газета

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ:

«Ахвярай сябе не лічу»

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ. У былым — адказны сакратар «Звязды». Два з палавінай гады рэдактарства «Знамени юности».

— Што для вас, Аляксандр, «Знаменка»?

— «Знаменка» для мяне, мусіць, стала ўжо нечым большым, чым газета. Тут я навучаўся і як журналіст, і як грамадзянін. Прайшоў шлях ад звычайнага сакратара да рэдактара. Нават у цяжкія часы «Знаменка» славілася сваімі апазіцыйнымі традыцыямі і сваёй пазіцыяй. Для мяне ўсё гэта — ужо частка лёсу.

— Нядаўна праводзілася сацыялагічнае даследаванне на прадмет папулярнасці «Знаменкі».

— Яно паказала, што амаль 60 працэнтаў апытаных лічаць, што газета стала лепшай, і толькі 7 працэнтаў — адваротная думка. А ўвогуле, і тут са мной многія пагодзяцца, газета для многіх стала нейкім народным здабыткам, і ў нашых чытачоў, мусіць, не менш правоў на яе, чым у членаў ЦК камсамола. Дарэчы, з вынікаў таго ж даследавання толькі 7 працэнтаў хочуць чытаць больш аб камсамольскіх справах, 26 працэнтаў, наадварот, лічаць, што газета занадта шмат увагі ўдзяляе пытанням, якія хвалююць камсамольскіх функцыянераў, і, нарэшце, пераважная большасць чытачоў — 63 працэнты — катэгарычна заяўляе: які камсамол — такое і асвятленне.

Няблага ацэньваецца асвятленне пытанняў палітыкі, культуры, міжнацыянальных адносін, чарнобыльскай тэматыкі. Праўда, нельга сказаць, што нашага чытача задавальняе ўсё. Ён нутром адчувае журналісцкі фальш. І тут мы паслядоўныя: папрокаў з чытацкага боку адносна нашай прынцыповасці амаль няма.

— Журналіст Класкоўскі — гэта адно, а рэдактар газеты, мусіць, зусім іншае...

— Мне здаецца, што адносіны з калектывам у цэлым склаліся ўдала. Ні ў якім разе не хачу перабольшваць сваю ролю ў стварэнні сённяшняга аблічча газеты.

Цяпер у «Знаменцы» неблагая каманда аднадумцаў, прыйшла таленавітая моладзь, якая, на мой погляд, успрыняла той унутрырэдакцыйны дух, настрой, які ствараўся дзесяцігоддзямі і які стварыў папулярнасць газеце. Але мы не стараліся карыстацца ў сваёй дзейнасці нейкімі папулісцкімі метадамі, разлічанымі на нізкія густы і патрэбнасці людзей. Па-мойму, ніхто не можа паставіць нам у віну палітычны ці які іншы экстрэмізм, кавалерыйскія наскокі на тую ці іншую грамадскую сілу рэспублікі.

Мне, як рэдактару, часта даставалася і злева, і справа, і знізу, і зверху. Мы рэдка карысталіся ружовымі фарбамі пры ацэнцы відавочна недарэчных дзеянняў як БНФ, так і КПБ. І тут я, як рэдактар, стараўся падтрымліваць узяты тон, зараджанасць творчых супрацоўнікаў на творчасць. І ўзнікаць, асабліва пачынаючых журналістаў, да патрэбнага прафесіянальнага ўзроўню. Да разумення такіх паняццяў, як «палітычная культура», «культура палемікі», «культура слова». Не мне меркаваць, як гэта ўдавалася.

— Ці можна сказаць, што разумення такога паняцця, як «культура адносін», не хапіла ў вас у сумеснай рабоце з Цэнтральным Камітэтам камсамола Беларусі?

— Бачыць Бог, мы ўвесь час спрабавалі знайсці разуменне. З восені я не быў запрашаны ў якасці рэдактара газеты, якая «недастаткова асвятляла пытанні камсамольскага жыцця».

Але што такое «камсамольскае жыццё»? Справаздачы з камсамольскіх канферэнцый і семінараў або заклікі «Няхай жыве камсамол!»? Наша грамадства дзесяцігоддзямі выхоўвалася на жорстка класавай канфрантацыйнай журналістыцы асаджанай барацьбы. Вечна трэба было з кімсьці ці з нечым змагацца, весці ідэалагічную барацьбу за чысціню сваіх радоў.

Замест такога падыходу мы прапаноўвалі больш матэрыялаў на тэмы сацыяльнай абароненасці моладзі, раскрыцця юнака як Чалавека, а ўжо ў другую чаргу — члена ВЛКСМ.

Мы імкнуліся да цывілізаванай журналістыкі, той журналістыкі, якую прызнае ўвесь свет і якая прызнае прыярытэтнымі агульначалавечыя каштоўнасці.

Таму мы проста не прымалі нецярпімасці да іншага меркавання. Асабіста мяне замілоўваюць заклікі асобных кіраўнікоў аб «выхадзе з акопаў» і «больш жорсткай барацьбе». З кім? З чым?

Ну, а адносіны з ЦК не склаліся, таму што ў іх прэваліравала не мова прафесіянальных ацэнак і логікі, а мова эмоцый. Я не пачуў у свой адрас ці адрас газеты ніводнага прафесіянальнага папрока. У тым ліку на нядаўнім пленуме ЦК ЛКСМБ, дзе ўсе размовы аб газеце вяліся на ўзроўні адной цытаты з работы У. І. Леніна «Партыйная арганізацыя і партыйная літаратура» 1905 года. Газета павінна быць «калектыўным арганізатарам, прапагандыстам і агітатарам» — і ўсё тут.

Газета ў першую чаргу павінна быць аб'ектыўным інфарматарам.

— Ці з'явілася рашэнне ЦК для вас нечаканым?

— Не. Гэта рашэнне — заканамерны вынік таго нездавальнення, якое «Знаменка» выклікала ў вышэйшых камсамольскіх эшалонах. Хоць услых гэта не заўсёды гаварылася.

У жаданні памяняць курс газеты я пераканаўся, калі ўбачыў створаны ў нетрах камсамольскага апарату праект палажэння аб газетна-выдавецкім канцэрне. Газета аўтаматычна трапляе ў прыгонніцкую залежнасць ад генеральнага дырэктара канцэрна, які напрамую заключае кантракты са «знаменцамі» і фактычна трымае кадравую палітыку ў сваіх руках. А кадры, як нам добра вядома, вырашаюць усё. Рэдактар у гэткай жорсткай схеме ператвараецца ў простага выканаўцу. Я спрабаваў неадназова звярнуцца да членаў ЦК, што нельга ігнараваць думку творчага калектыву, але — дарэмна.

Асабіста мой лёс, як рэдактара, па сутнасці быў вырашаны перад пленумам на бюро ЦК, думка якога была аб'яўлена на самім пленуме і, вядома, паслужыла арыенцірам для большасці членаў ЦК ЛКСМБ.

Дарэчы, на ХХІХ з'ездзе ЛКСМБ нам была даравана поўная фінансава-эканамічная самастойнасць і права юрыдычнай асобы. Праект палажэння аб канцэрне супярэчыць не толькі рашэнням ХХІХ з'езда камсамола Беларусі аб сродках масавай інфармацыі, а і Закону аб друку, дзе прэса аб'яўляецца свабоднай, і Закону аб прадпрыемствах Беларускай ССР.

— Але ў газеты вялікі доўг...

— Толькі ў нашай краіне газета з паўмільённым тыражом можа мець страты. «Советская Белоруссия» з такім жа тыражом мае тыя ж праблемы. Але чамусьці там усё спакойна.

У нас былі, магу запэўніць, свае рэальныя планы пакрыцця страт. Гэта і рэклама, і выпуск камерцыйных прылажэнняў, і багатыя спонсары, якіх асабліва не трэба шукаць. Проста мы не хацелі камерцыялізавацца, дзейнічаць ва ўрон інтарэсам чытача. Дарэчы, за І квартал гэтага года «Знаменка» ўсё ж пералічыла на свой рахунак 120 тысяч рублёў.

— Аляксандр, ці лічыце вы сябе ахвярай?

— Ахвярай сябе не лічу. У мяне ёсць сілы змагацца за сваю пазіцыю. Калі не на пасадзе рэдактара «Знаменкі», то проста журналіста.

Я быў гатовы да ўсяго. Што заўтра пазвоняць і скажуць: «Усё. Твая песенька спета». Але не шкадую аб сваёй «знаменкаўскай» кар'еры. Проста я ведаю, як высокаідэйныя імкненні нашых камсамольскіх важакоў могуць хутка ператварацца ў самае звычайнае крывадушша і бездапаможнасць. Толькі сёлета ЦК камсамола як заснавальнік звярнуў увагу на фінансава-эканамічнае становішча газеты, якая ў былыя гады прыносіла шматмільённыя прыбыткі. Але не нам.

І я не думаю, што камсамол Беларусі многа набудзе, змяніўшы рэдактара і (упэўнены) калектыў рэдакцыі. «Знаменка» можа проста скаціцца на пазіцыі ідэалагічнага фундаменталізму і страціць шырокую чытацкую аўдыторыю. Казённага камсамольскага пафасу, замешанага на «высокай свядомасці», цяпер недастаткова.

Крыўдна за цынізм тых камсамольскіх лідэраў, якія заяўляюць, што «Знаменка» — гэта «наша ўласнасць». «Знаменка» належыць па вялікім рахунку беларускай моладзі, якая выбірае сённяшнюю моладзь, а мне не прызнаць гэтага.

— У якой не знаходзіцца месца Аляксандру Класкоўскаму...

— Каб жа справа толькі ў гэтым. А ўвогуле трэба падумаць аб хлебе надзённым. Думаю, што са сваім журналісцкім вопытам беспрацоўным не застануся, пракармлюся. Але толькі не прадам свайго сумлення.

Аляксей КРЫЎДЗЕНКА:

«Не збіраемся выкручваць рукі»

Нядаўні пленум ЦК ЛКСМБ не зацвердзіў рэдактарам маладзёжнай газеты «Знамя юности» Аляксандра Класкоўскага на сваёй пасадзе.

На пытанні, звязаныя з гэтай неадназначнай падзеяй, адказваюць журналіст Аляксандр Класкоўскі і першы сакратар ЦК ЛКСМБ Аляксей Крыўдзенка.

— Аляксей, рашэнне нядаўняга пленума Цэнтральнага Камітэта камсамола Беларусі аб незацвярджэнні рэдактара газеты «Знамя юности» Аляксандра Класкоўскага на пасадзе сустрэлі нечаканым рэзанансам на ўсіх слаях грамадства...

— 90 працэнтаў усіх званкоў і пісьмаў, адрасаваных асабіста мне, носяць вельмі канкрэтны характар: ці праўда, што «Знамя юности» закрываецца?

Склалася поўная грамадская крызіс страты, а і мець значны прыбытак.

Ні аб якім дыктаце ці ўплыве на накіраванасць газеты гаворкі не ідзе.

— Ці як тады расцэньваць той пункт праекта статута канцэрна, у якім гаворыцца, што генеральны дырэктар канцэрна заключае кантракты напрамую з супрацоўнікамі маладзёжнай газеты?

— На-першае, слова генеральнага дырэктара не апошняе, бо канцэрн, мяркую, будзе мець праўленне, у якое ўвойдуць прадстаўнікі «Знаменкі» і «Чырвонкі». На-другое, на канцэрн ускладаюцца пытанні эканамічнага характару.

Уплыў жа на курс газеты, і гэта пазначана ў праекце статута канцэрна, павінен заснавальнік. Значыць, мы. Але аб нашым уплыве на «Знаменку» сёння гаварыць не прыходзіцца.

— Ці значыць гэта, што Аляксандр Класкоўскі недастаткова абараняў інтарэсы заснавальніка ў газеце?

— Першы пункт статута рэдакцыі «ЗЮ» гаворыць аб тым, што газета павінна прапагандаваць работу беларускага камсамола і яго Цэнтральнага Камітэта. Заснавальнік ёсць заснавальнік.

Аляксандру Класкоўскаму ставіцца ў віну фінансавая бездапаможнасць газеты і недастаткова шырокае асвятленне камсамольскай работы. Газета камсамольская, а пра камсамол, яго задачы, праблемы апошнім часам пісалася вельмі мала. Што датычыцца асабіста мяне, то я з Аляксандрам на 80 працэнтаў знаходзіў агульную мову. І я лічу, што гэта таленавіты журналіст. Але ёсць калектыўная думка Цэнтральнага Камітэта і з ёю трэба лічыцца. Напрыклад, калі б выбралі Астрынскага, а не мяне на з'ездзе першым сакратаром, дык што, мне трэба было б тапіцца?

Тым больш, што мне паступаюць пісьмы і званкі аб «дэмакратызме ў квадраце», «нерашучасці» і «мяккацеласці» ў адносінах да «Знаменкі». Можна сказаць, што цяпер ЦК паміж двух агнёў. Частка чытачоў «Знаменкі» атакуе з аднаго боку, а іншыя чытачы з другога: чаму ў газеце так мала камсамольскай тэматыкі?

Мне думаецца, што рашэнне пленума ЦК — гэта нармальная форма работы.

— Ці абмяркоўвалася «пытанне Класкоўскага» перад пленумам?

— Сама меней непрыстойна бачыць у змяшчэнні А. Класкоўскага нейкія апаратныя гульні. З усёй адказнасцю заяўляю, што па гэтым пытанні ні з адным чалавекам я не размаўляў.

Ёсць калегіяльны орган, які, дарэчы, не выказаў адзінай думкі. Лічу, што гэта нармальна. Можна прывесці прыклад з рэдактарам «Камсамольскай праўды» І. Фроніным, якога зацвердзілі на пасадзе двума пленумамі ЦК. А калі б так не склалася? І што значыць — апаратчыкі? Апаратчык — прадстаўнік нізавога камсамольскага актыву, які аб'ядноўвае мільёны радавых камсамольцаў.

— Але рэдакцыя на мяжы забастоўкі, іншых крайніх мер. Многія «знаменцы» збіраюцца пакінуць калектыў...

— Я выдатна разумею неспакой «знаменцаў». Магу запэўніць, што пры заключэнні кантрактаў з супрацоўнікамі газеты будуць улічаны інтарэсы кожнага. Накіраванасць «Знаменкі» павінна застацца той жа, што і была. Мы, як заснавальнікі, абавязаны падтрымаць рэдакцыю матэрыяльна. Выкручваць жа рукі нікому не збіраемся.

Што датычыць А. Класкоўскага, ёсць рашэнне ЦК, і я таксама абавязаны яго выконваць.

— А ці нельга стварыць якую-небудзь пагаджальную камісію па гэтаму пытанню?

— Мы хацелі дзейнічаць як мага дэмакратычней. Прыпыніць ці адмяніць рашэнне пленума немагчыма. Але ўсё ж мы будзем працаваць з калектывам рэдакцыі ў плане знаходжання нейкага кампрамісу.

— Ці магчымы такі варыянт: рэдакцыя як сузаснавальніца «Знамени юности» разам з Цэнтральным Камітэтам і ўвогуле надзяленне яе правамі самой вырашаць як кадравыя, так і гаспадарча-фінансавыя пытанні?

— Газету ў 1938 годзе заснавалі не цяперашнія «знаменцы». Газета належыць камсамолу Беларусі, і мы не можам як заснавальнікі адмовіцца ад яе.

Пытанні задаваў А. КОКТЫШ.

Тры «К» (Крыўдзенка, Класкоўскі, камсамол) і адна газета. Розныя погляды на камсамольскую моладзь і на яе газету... Цяжка расставіць усе кропкі над «і». Пакінем гэта часу. Бясспрэчна адно: патрэбен кампраміс. Процiборства, як нам вядома з горкага вопыту, ні да чаго добрага яшчэ не прыводзіла. Патрэбны згода і разуменне.

РОМА Фёдар Дзмітрыевіч

4 мая 1991 г. на 73-м годзе жыцця памёр член КПСС з 1941 года, персанальны пенсіянер саюзнага значэння, былы старшыня Дзяржаўнага камітэта БССР па працы Фёдар Дзмітрыевіч Рома.

Ф. Д. Рома нарадзіўся 23 лютага 1919 г. у в. Ачаратаватае Сямёнаўскага раёна Палтаўскай вобласці ў сялянскай сям'і. Пасля заканчэння ў 1936 годзе дзесяцігодкі пачаў працаваць планавіком-рахункаводам на тлушчкамбінаце ў г. Гомелі.

З 1939 года на камсамольскай рабоце ў гг. Брэсце, Гомелі, Кіраве Кіраўскай вобласці. У лютым 1943 г. быў накіраваны ў тыл ворага для арганізацыі камсамольскай работы і партызанскіх атрадаў на тэрыторыі Брэсцкай вобласці. З лютага 1943 г. па жнівень 1944 г. з'яўляўся намеснікам камандзіра партызанскага злучэння, сакратаром падпольнага абкома камсамола.

Пасля вызвалення Беларусі зноў на камсамольскай рабоце, выбіраўся сакратаром Брэсцкага абкома камсамола, першым сакратаром Гомельскага, Пінскага абласных камітэтаў ЛКСМБ.

Пасля заканчэння ў 1951 годзе вышэйшай партыйнай школы пры ЦК КПСС накіраваны на партыйную работу. Быў загадчыкам аддзела Пінскага абкома КПБ, першым сакратаром Столінскага райкома, а затым Баранавіцкага гаркома партыі. З 1960 па 1967 г. працаваў у Брэсцкім абласным Савеце дэпутатаў працоўных намеснікам, першым намеснікам старшыні аблвыканкома, у 1963—1964 гадах — старшынёй Брэсцкага прамысловага аблвыканкома.

З 1967 года да выхаду ў 1984 годзе на пенсію ўзначальваў Дзяржаўны камітэт БССР па працы.

На ўсіх участках работы Фёдара Дзмітрыевіча вызначалі дабрыня і сардэчнасць, чулыя адносіны да людзей, прафесіянальная кампетэнтнасць і вялікія арганізатарскія здольнасці.

Ф. Д. Рома неаднаразова выбіраўся членам ЦК, членам рэўкамісіі Кампартыі Беларусі, з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР V—VII скліканняў.

Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Баявога Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнамі Дружбы народаў, Айчыннай вайны І-й і ІІ-й ступені, польскім ордэнам Віртуці мілітары, медалямі.

Памяць аб Фёдару Дзмітрыевічу Роме, чалавеку і грамадзяніне, назаўсёды застанецца ў нашых сэрцах.

М. І. Дземянцей, А. А. Малафееў, В. Ф. Кебіч, А. С. Камай, А. І. Трутнеў, У. І. Ганчарык. А. А. Крыўдзенка, С. С. Лінг, А. А. Зеляноўскі, М. У. Мясніковіч, С. В. Брыль, У. А. Заламай, Н. М. Мазай, У. С. Пілюта, М. Ц. Каўко, В. І. Бурскі, Г. П. Бадзей, Д. І. Марач, А. Я. Андрэеў, К. В. Мацюшэўскі.

ПАРАЖЭННЕ ВІКТОРЫІ

КДБ без грыфа «сакрэтна»

Як паведамілі нам з падраздзялення грамадскіх сувязей КДБ БССР, супрацоўнікамі камітэта зроблена строгае папярэджанне грамадзянцы ЗША Вікторыі Мац аб недапушчальнасці з яе боку ўмяшання ва ўнутраныя справы СССР і БССР, парушэнняў статуса госця. Амерыканскай грамадзянцы афіцыяльна заяўлена, што калі яна ў далейшым будзе ўмешвацца ў дзейнасць дзяржаўных і грамадскіх арганізацый рэспублікі, яе далейшае знаходжанне ў краіне стане непажаданым.

З таго часу, як былі разбураны жалезныя заслоны і бетонныя сцены, пачала працаваць народная дыпламатыя. Сотні, а можа і тысячы ніцей дружалюбных і дзелавых сувязей працягнуліся з рэспублікі ледзь ці не ва ўсе краіны свету. І мы можам толькі радавацца гэтаму. Якую ж пагрозу ўбачылі нашы чэкісты ў асобе дваццацічатырохгадовай заакіянскай госці? Ці не перастараліся? Вікторыя ж сама прадстаўляе грамадскую арганізацыю, і, здаецца, чым шырэй кола яе знаёмстваў, чым больш кантактаў яна ўстановіць, тым лепш. Што стаіць за тэрмінам «ўмяшанне ва ўнутраныя справы»?

Каб даведацца падрабязнасці гісторыі з Вікторыяй, аўтар папрасіўся на прыём у КДБ БССР, дзе сустрэўся з начальнікам аднаго з упраўленняў Камітэта дзяржаўнай бяспекі БССР А. Ф. Гайдуковым.

— Так, я,—сказаў Аляксандр Фёдаравіч, — меў афіцыяльную гутарку і рабіў папярэджанне Вікторыі Мац.

Хто ж яна? Нарадзілася ў Ленінградзе. Разам з бацькамі ў 1976 годзе эмігрыравала ў Злучаныя Штаты, дзе закончыла Прынстанскі ўніверсітэт па спецыяльнасці механік-электрык. У Мінск прыехала па навуковаму абмену. Але, як аказалася, канкрэтнай работай па спецыяльнасці Вікторыя не займалася. Яна ўстанаўлівала кантакты і шырокія знаёмствы ў Інстытуце ядзерных праблем пры БДУ, вытворчым аб'яднанні імя У. І. Леніна, Беларускім экалагічным саюзе, у іншых грамадскіх арганізацыях, з работнікамі Саўміна і Прэзідыума Вярхоўнага Савета рэспублікі.

— І гэтага дастаткова, каб чалавек аказаўся «пад каўпаком»?

— Справа ў тым, што яна дазваляла сабе, мякка кажучы, не толькі залішнюю цікаўнасць, але і давала «карысныя» парады па арганізацыі забастовак, грамадскага непадпарадкавання. Паверце, што ў нас было дастаткова і іншых падстаў для сур'ёзнай размовы. У гутарцы вяла сябе нахабна, дзёрзка. Вікторыя заявіла, што, хоць і з'яўляецца грамадзянкай ЗША, яе мэта —змяніць у СССР існуючую сістэму. І столькі нянавісці і злосці выказвала наша госця, што нават нам, людзям, якія прывыклі да ўсяго, стала не па сабе. З такімі замежнымі грамадзянамі мне яшчэ не даводзілася сустракацца.

— Ці не крычала ў ёй зняважаная годнасць чалавека, якога абвінавачваюць у тым, чаго ён не рабіў?

— Давайце зробім вось што: вы правядзіце сваё незалежнае журналісцкае расследаванне, а потым параўнаем вынікі, — прапанаваў начальнік упраўлення.

Мабыць, гэта адбылося ўпершыню: чэкісты самі прапанавалі, каб іх работу «рэвізаваў» журналіст.

Ужо некалькі гадоў Інстытут цепла- і масаабмену АН БССР супрацоўнічае з амерыканскай грамадскай арганізацыяй — Саветам па ахове навакольнага асяроддзя.

Асабліва актуальная для нас праблема энергазберажэння, па якой у амерыканцаў велізарны навуковы і практычны вопыт. Каб мы навучыліся гэтак жа, як яны, берагчы і захоўваць энергію, не ацяпляючы неба, гэта дазволіла б зэканоміць вялікую колькасць паліва. Вучоныя і інжынеры - энергетыкі ЗША шчодра дзеляцца са сваімі беларускімі калегамі тэхналогіяй энергазберажэння. Не паглыбляючыся ў праблему, прывядзём толькі адзін прыклад: нашы дамы спажываюць цяпла на 70 працэнтаў больш, чым патрэбна. Толькі замена аконных рам у жылых і адміністрацыйных будынках на трохсекцыйныя алюмініевыя або пластмасавыя дасць каласальную эканомію цяпла. Над гэтым і працуюць разам беларускія і каліфарнійскія вучоныя. Вывучаюцца праблемы выкарыстання альтэрнатыўных энергетычных крыніц. У Інстытут цепла- і масаабмену рэгулярна прыязджаюць амерыканскія спецыялісты, нашы ездзяць у Сан-Францыска.

У саставе адной з першых груп прыехалі ў Мінск Джон Хоган і Вікторыя Мац. У лабараторыі рацыянальнай энергетыкі Джон Хоган зрабіў шэраг важных паведамленняў. прааналізаваў сабраныя матэрыялы, выступіў з дакладамі. Ён, на думку загадчыка лабараторыі Віталія Ганжы, высакакласны спецыяліст, сапраўдны вучоны. Усё, што належыць па кантракту, задумана і намечана ў планах, ім выканана з выключнай добрасумленнасцю.

— А вось што датычыць Вікторыі, — расказвае Віталь Лявонцьевіч, — то як аб спецыялісце пра яе я нічога не магу сказаць, бо яна практычна нічога не зрабіла. Адразу ж заявіла, што «сава», прывыкла працаваць ноччу, раніцай у інстытут прыходзіць не можа, будзе з'яўляцца толькі ў другой палавіне дня і што бачыць сваю задачу ў тым, каб праз урадавыя органы рэспублікі садзейнічаць вырашэнню праблем па энергазберажэнню.

— Дзелавыя адносіны ў нас не склаліся пасля таго, як мне давялося ёй напомніць аб элементарнай дысцыпліне, — расказвае В. Ганжа. — Аказалася, што работа, якую па кантракту павінна была выконваць Вікторыя, яе зусім не цікавіць.

Потым выпускніца Прынстанскага ўніверсітэта наогул знікла. Пазней высветлілася: ездзіла ў Маскву. Новае знікненне: Віка ў Ленінградзе. Наколькі гэтыя паездкі звязаны з умовамі кантракту? Ніяк не звязаны. Прашу растлумачэння. Вікторыя паведамляе, што хацела б стварыць у СССР незалежную грамадскую арганізацыю, з уласнай палітыкай па праблемах энергазберажэння. А аднойчы яна ашаламіла мяне паведамленнем, што ў хуткім часе ў Мінск прыедуць амерыканскія ваенныя для абследавання ўсёй сістэмы водаканала.

Доктар навук, загадчык кафедры радыяцыйнай хіміі Беларускага ўніверсітэта прафесар Яўген Пятраеў знаёмы з Вікторыяй з верасня мінулага года. Нядаўна яна яму сказала: «Яўген Пятровіч, мяне ў хуткім часе выкінуць з Беларусі. Са мной гутарылі кагэбісты пасля таго, як хадзіла ў «стачком». Прафесар пацікавіўся, навошта яна туды хадзіла, і Віка расказала яму, што скора ў Мінск прыедуць кінадакументалісты, і, калі ўдасца зняць добрыя кадры аб забастоўцы, яна зможа на гэтым зрабіць свой асабісты бізнес. Вось і ўгаворвала Вікторыя стачкомаўцаў 26 красавіка, у дзень гадавіны Чарнобыля, правесці ў Мінску забастоўку, пасяджэнне стачкома, мітынг на плошчы і ўсё, што можна вельмі эфектна зняць.

— Уяві сабе, што савецкі вучоны або інжынер, які знаходзіцца ў Штатах, раптам стане ўгаворваць амерыканскіх рабочых баставаць. Колькі ён пасля гэтага пратрымаецца ў краіне? — слушна спытаў прафесар.

Намеснік галоўнага інжынера аб'яднання «Беларусэнерга» Леў Антонавіч Дубовік лічыць:

— Я перакананы, што гэта дзяўчына прайшла спецыяльную псіхалагічную падрыхтоўку. А спецыяліст яна нікуды не варты. Не думаю, што тут яна для таго, каб рабіць бізнес. Дзелавога чалавека перш за ўсё цікавіць справа. А Віка праяўляе празмерную цікаўнасць да ўсяго, што якраз, на мой погляд, не павінна цікавіць замежных грамадзян. Ві даць па ўсім: яна дакладна праінструктавана, як з кім сябе паводзіць. Не выключаю, што яна чалавек з «двайным дном» і найперш выконвае задачы іншай уласцівасці, чым тыя, што агавораны.

У красавіку ў Мінску была такая сітуацыя, што маленькай іскры хапіла б для вялікага пажару з непрадказальнымі вынікамі. Боль і трывога вылiліся на вуліцы. Адно неасцярожнае слова, кінутае ў гэту навальнічную атмасферу, магло выклікаць выбух.

«Кіна» па Вікінаму сцэнарыю не атрымалася, хоць у дні красавіцкіх стачак у Мінску было нямала замежных карэспандэнтаў, у тым ліку і тэлевізійных. Яны здымалі ўсё, што хацелі, і, калі не ўмешваліся ў ход падзей, ніхто ім не перашкаджаў. Яны займаліся тым, што павінны рабіць прафесіянальна. Вікторыя Мац, як высветлілася, аказалася чалавекам «з іншай кафедры». Таму яе і запрасілі на гутарку, дзе ёй адкрыта і папулярна растлумачылі, што ўмешвацца ў ход палітычнай сітуацыі іншаземцы не павінны.

На мундзір КДБ лёг пыл нашай горкай гісторыі. І няхай там даўно ўжо іншыя людзі, мы яшчэ доўга будзем глядзець на іх праз прызму гісторыі і думаць кожны раз: ці не перагнулі яны палку, ці не спрацоўваюць старыя прывычкі?

У даным выпадку нічога яны не перагнулі. Хутчэй за ўсё выратавалі амерыканку ад вялікіх непрыемнасцей. Прафесіяналы выканалі сваю работу, не распаўсюджваючыся аб тых прыгодах Вікторыі, якія маглі б пашкодзіць яе рэпутацыі. Як бы там ні было, Вікторыя пацярпела прафесіянальнае, грамадзянскае і маральнае паражэнне.

Уладзімір ЛЕВІН, кар. БЕЛТА.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

МІНСК

РАЙВЫКАНКОМ КЛАПОЦІЦЦА АБ ВЕРУЮЧЫХ

ГРОДНА. Абараняць правы веруючых — адна з галоўных задач раённай камісіі садзейнічання кантролю за захаваннем заканадаўства аб рэлігійных культах, якая працуе пры райвыканкоме. За апошнія два гады па яе хадайніцтву ў раёне перададзены веруючым Барыса-Глебская царква і касцёл былога Брыгіцкага манастыра. Зарэгістравана новая абшчына евангельскіх хрысціян у духу апостала.

А нядаўна паступіла калектыўная заява ад евангельскіх хрысціян-баптыстаў з просьбай перадаць ім будынак кірхі. Гэта пытанне будзе разгледжана пасля пераезду архіва ў новабудуемае памяшканне.

ВЯЛІКІЯ ПЛАНЫ «ПАЛОНІІ»

ГРОДНА. У гэтым годзе ў чэмпіянаце Гродзенскай вобласці па футболу будзе ўдзельнічаць новая каманда «Палонія». Яна створана пры Саюзе палякаў Беларусі. Планы ў гэтага маладога аматарскага калектыву вялікія. Акрамя ўдзелу ў абласным чэмпіянаце «Палонія» разлічвае таксама ў бліжэйшы час гуляць у замежных турнірах, напрыклад, у Польшчы. Як кажуць, размах ёсць, ці будуць толькі магчымасці?

А НОЧКА ЦЁМНАЯ БЫЛА

Раніцай у Цэнтральны РАУС г. Мінска звярнуўся грамадзянін Японіі — супрацоўнік тэлекампаніі г. Хірасіма, які знаходзіўся ў сталіцы нашай рэспублікі ў службовай камандзіроўцы. Паведаміў сумную гісторыю, якая пачыналася даволі весела. У нумар гасцініцы «Беларусь», дзе ён пражываў, замежны госць прывёў невядомую яму раней жанчыну. Недзе сярод ночы, калі «каханая» пакінула яго, госць не далічыўся 200 амерыканскіх долараў, тысячы савецкіх рублёў, відэакамеры, плеера, магнітафонных касет і яшчэ шмат якіх рэчаў. Словам, «начная фея» добра пажывілася за кошт даверлівага госця сталіцы.

НУМАР... З ПІСТАЛЕТАМ

МІНСК. На адным са сталічных рынкаў супрацоўнікі міліцыі затрымалі жыхара з далёкай Грузіі, які вырваў з рук жанчыны сумачку са 106 рублямі і спрабаваў уцячы. Паводле яго слоў, ён прыехаў у Мінск на лячэнне, маўляў, на рынку апынуўся выпадкова, сам толкам не ведае, чаму ўхапіўся за тую сумку. Словам, «вешаў лапшу». Толькі супрацоўнікі міліцыі аказаліся не надта даверлівымі, на ўсякі выпадак агледзелі нумар у гасцініцы «Турыст», дзе пражываў госць. Там яны выявілі пісталет «ТТ» з абоймай і патронамі.

МАРЫХУАНА НА КАМАРОЎСКІМ РЫНКУ

МІНСК. Якія толькі незвычайныя «рыбіны» не траплялі апошнім часам у рукі работнікаў міліцыі на Камароўскім рынку. Затрымлівалі тут і рабаўнікоў, і «гастралёраў» з фальшывымі доларамі. І вось чарговы «ўлоў»: на гэты раз супрацоўнікі ўнутраных спраў затрымалі ў мінулым ужо судзімага за хуліганства 32-гадовага жыхара адной з прыгарадных вёсак. У яго канфіскавана 950 грамаў марыхуаны. З'яўленне такой даволі буйной партыі наркотыкаў у цэнтры сталіцы наводзіць на трывожны роздум. Вядзецца следства.

ЭКСКУРСІЯ Ў ЛПП

НАВАГРУДАК. (Ул. кар.). У мінулым годзе па звестках міліцыі ў Навагрудку злачынцамі сталі 19 падлеткаў, 61 чалавек пастаўлены на ўлік, 46 злоўжываюць спіртным і таксама схільныя да правапарушэнняў...

Для таго каб гэты першы крок да злачынства не быў зроблены і арганізавана па ініцыятыве гараддзела ўнутраных спраў экскурсія ў лячэбна-працоўны прафілакторый. Па дарозе з салона аўтобуса гучала вясёлая песня «У павильона «пиво-воды...», але, трапіўшы ў зону, экскурсанты прыціхлі. Ім былі паказаны жылыя баракі, камеры-адзіночкі для тых, хто парушае рэжым, адбылася гутарка са служачымі прафілакторыя.

Начальнік інспекцыі па справах непаўналетніх В. Сёмуха лічыць, што, калі нават невялікая частка падлеткаў пасля гэтага задумаецца над сваімі паводзінамі — паездка не была дарэмнай.

Выпуск падрыхтавалі У. ГОЙТАН, І. КАРНЕЙ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ, А. КОКТЫШ.

Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

Сяргей Прытыцкі

Урыўкі з дакументальнай аповесці

Па патрабаванню ўрачоў Прытыцкі згадзіўся ўзяць пуцёўку ў адзін з санаторыяў Сочы. Ён адчуваў —трэба падлячыцца.

— Нарэшце, — сказаў дачэчы ўрач, які выпісваў курортную медыцынскую даведку. — Ніякіх спраў і поўны спакой на працягу месяца...

Аднак, выкраіўшы час, Сяргей Осіпавіч з'ездзіў у вёску Чарна, дзе дабудоўваўся кінатэатр і Дом піянераў. Пераканаўшыся, што аб'екты будуць здадзены ў тэрмін, Прытыцкі вярнуўся дадому. «Вось цяпер можна і ехаць», — задаволены, думаў ён.

Але... На досвітку дваццаць другога чэрвеня Беласток пачалі бамбардзіраваць фашысты.

Прытыцкаму прапанавалі тэрмінова выехаць у Мінск. У спешцы ён ледзь паспеў забраць Іру і Віцю і разам з іншымі сем'ямі адправіць на ўсход.

Падзеі развіваліся імкліва. ЦК КПБ і ўрад Беларусі тэрмінова эвакуіраваліся ў Магілёў. Прытыцкі атрымаў указанне выехаць туды ж. Для абароны Магілёва, важнага аператыўна-стратэгічнага вузла, вырашана было стварыць моцныя абарончыя збудаванні. Разам з іншымі камуністамі Сяргей Осіпавіч працаваў на будаўніцтве. Неадлучна знаходзячыся побач з салдатамі, рабочымі і калгаснікамі, Прытыцкі разам з імі будаваў доты і дзоты, капаў акопы, траншэі, супрацьтанкавыя равы. На гэтых работах удзельнічала да сарака тысяч чалавек. З часам яго не лічыўся.

За кароткі тэрмін вакол Магілёва была створана магутная лінія ўмацавання. Абарончыя збудаванні і барыкады з'явіліся таксама на вуліцах і плошчах горада. У самым цэнтры пабудавалі другую лінію абароны.

Каля Магілёва наступленне фашыстаў было спынена. Сяргей Осіпавіч, удзельнічаючы ў баях, атрымаў першае баявое хрышчэнне. Гэта вельмі спатрэбілася потым.

З цяжкімі баямі нашы войскі адыходзілі ўсё далей на ўсход. Апошні рубеж абароны Беларусі праходзіў каля Гомеля. Туды ж з Магілёва пераехаў урад. Па рашэнню ЦК КПБ і Саўнаркома рэспублікі партыйныя арганізацыі разам з органамі Савецкай улады пачалі фарміраванне народнага апалчэння.

Прытыцкага назначылі кіраўніком групы па арганізацыі атрадаў народнага апалчэння ў Гомелі. За кароткі тэрмін вывучыўшы абстаноўку ў горадзе, ён пачаў вялікую справу. На ўсе прадпрыемствы былі пасланы камуністы заклікаць на абарону Радзімы ўсіх, хто мог насіць зброю. Бясконца матаючыся па гораду, Сяргей Осіпавіч выступаў перад людзьмі, шукаў зброю і вынаходзіў людзей. Гамяльчане ўступалі ў рады апалчэння. Праз два дні полк апалчэнцаў прыбыў на лінію фронту.

Стойкасць апалчэнцаў, што вытрымалі націск моцнага ворага, прымусіла Сяргея Осіпавіча пераацаніць сваё месца ў абароне Айчыны. Ён, не адкладваючы, звярнуўся да сакратара ЦК Кампартыі Беларусі П. К. Панамарэнкі з просьбай адпусціць яго на фронт. Жаданне Прытыцкага задаволілі, накіраваўшы ў распараджэнне палітупраўлення Цэнтральнага фронту.

С. О. і Т. І. ПРЫТЫЦКІЯ (фота 1943 года).

Тады, у крытычныя дні, калі рашаўся лёс Масквы, Сяргея Осіпавіча зацвердзілі старшым інструктарам палітупраўлення Цэнтральнага фронту. Большую частку часу ён праводзіў у акопах сярод салдат. Калі пачалося наступленне пад Масквой, Прытыцкі непасрэдна ўдзельнічаў у баях.

Батальён, у якім знаходзіўся Сяргей Осіпавіч, ужо двойчы без поспеху атакаваў невялікую вёску. Тры моцна ўмацаваныя доты прастрэльвалі наперадзе сябе ўсё. Пасля роздуму Прытыцкі, адабраўшы два дзесяткі бывалых салдат, з надыходам цемры папоўз з імі да цаглянага доміка, што стаяў пасярэдзіне дотаў. Пад агнявым прыкрыццём усяго батальёна смельчакі непрыкметна наблізіліся да цэлі і раптоўным штурмам авалодалі домам.

Першыя два доты байцы закідалі супрацьтанкавымі гранатамі. Трэці знаходзіўся ў канцы вёскі, метраў за трыста ад першых двух. Выйсце было толькі адно — маланкавым кідком перадолець адлегласць. Што паспяхова і было зроблена.

Праз гадзіну батальён вызваліў вёску, не пацярпеўшы вялікіх страт.

Калі фашыстаў адкінулі ад Масквы, Сяргея Осіпавіча адазвалі з фронту і накіравалі на вышэйшыя курсы ўдасканалення камсаставу РККА ў Белебеі. Тут ён вывучаў найноўшыя звесткі ваеннай тэорыі сучаснай вайны.

У пачатку 1942 года Прытыцкі назначаецца другім сакратаром Цэнтральнага Камітэта ЛКСМ Беларусі. Сам штаб камсамола рэспублікі, як і ЦК КПБ і ўрад БССР, знаходзіўся ў той час у Маскве. Для аператыўнага кіравання і каардынацыі дзейнасці камсамольскіх арганізацый на акупіраванай тэрыторыі праз лінію фронту накіроўваліся ўпаўнаважаныя ЦК ЛКСМБ. Становішча тады склалася няпростае. Многія камсамольскія важакі, спецыяльна пакінутыя для работы ў падполлі, былі схоплены гітлераўцамі, не паспеўшы практычна нічога зрабіць. Парушылася ўся ўстаноўленая сістэма сувязі: былі страчаны яўкі, раскрыты канспіратыўныя кватэры, разбіты многія падпольныя штабы. З-за адсутнасці ў камсамольцаў вопыту нелегальнай работы гестапа часта нападала на іх сляды. Страты былі ўсё больш адчувальныя. У сувязі з гэтым задача ўмацавання камсамольска-маладзёжнага падполля выходзіла на першы план.

Па прапанове ЦК Кампартыі Беларусі рэарганізуецца і абнаўляецца апарат ЦК ЛКСМБ. У самім ЦК утвараюцца групы інструктараў па падпольнай рабоце і спецыяльных сувязных. Сакратаром па прапагандзе зацвярджаецца Фёдар Анісімавіч Сурганаў, а сакратаром па кадрах — Кірыла Трафімавіч Мазураў. Першым сакратаром заставаўся Міхаіл Васільевіч Зімянін, выбраны на гэту пасаду яшчэ да вайны.

У кожнага з гэтых камсамольскіх важакоў быў за плячамі салідны вопыт практычнай работы. Добра ведалі ў рэспубліцы Зімяніна. Сурганаў праявіў сябе спачатку ў Мінскай, а потым у Магілёўскай абласцях. Мазураў кіраваў Брэсцкай абласной камсамольскай арганізацыяй, прадстаўнікі якой прадэманстравалі мужнасць і стойкасць у барацьбе з фашыстамі.

Абноўленае кіраўніцтва штаба камсамола рэспублікі асноўную ўвагу сканцэнтравала на ўмацаванні падпольных камсамольскіх арганізацый, падрыхтоўцы і засылцы ў тыл ворага актывістаў.

«Кожны з іх, — успамінаў Кірыла Трафімавіч Мазураў, — мужна выконваў даручэнне ЦК, прайшоў па акупіраванай тэрыторыі многія кіламетры. Яны перадавалі камсамольскім арганізацыям указанні ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМБ, праводзілі нарады, канферэнцыі, дапамагалі выпускаць газеты, лістоўкі, наладжваць палітычную работу сярод партызан і насельніцтва, арганізоўваць ваеннае абучэнне моладзі.

У ліку іншых Мазураў назваў і інструктара ЦК Тацціяну Гаварэнь, якая неўзабаве стала жонкай Сяргея Осіпавіча. Гэтая прывабная, з блакітнымі вачамі дзяўчына, ураджэнка горада Дзямідава Смаленскай вобласці, неаднаразова ўдзельнічала ў дзёрзкіх аперацыях супраць фашыстаў, кожны раз праяўляючы пры гэтым вялікую адвагу і мужнасць.

Уладзімір ЯКУТАЎ.

(Заканчэнне будзе).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

7 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

17.00. «Медная гары гаспадыня», «Малахітавая шкатулка», «Капрызка». Мультфільмы.
18.00. «Фермеры». Дак. фільм.
18.20. Наш каментарый. Трыбуна мільёнаў.
18.25. Футбол. «Тарпеда» (Масква) — «Дынама» (Мінск). У перапынку — Панарама.
20.20. Зачытайце маё пісьмо...
20.25. «Майстрыхі дымкаўскай цацкі». Дак. фільм.
20.45. Калыханка.
21.00. Футбол. «Дынама» (Брэст) — «Зара» (Луганск).
21.50. Святочны канцэрт, прысвечаны Дню радыё. У перапынку (22.50) — Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

17.00. «Аб тых, хто памятае». Дак. фільм.
17.30. Рок-урок.
18.30. Мерыдыян. Міжнародныя навіны.
18.45. Дзелавы кур'ер.
19.00. «Сітуацыя». Аб праблеме сацыяльнай абароненасці ваеннаслужачых.
19.30. Мультфільмы «Сэмба», «Пеця-пеўнік».
19.55. Маст. фільм «Адвакат». 3-я серыя.
21.00. Час.
21.45. «ВіД» прадстаўляе: «Поле цудаў».
22.45. «Слова». Літаратурна-мастацкая праграма. «Тэатр+TV».
0.15. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

17.00. Поры года.
17.45. Рытмічная гімнастыка.
18.15. «Адкрыццё». Дак. фільм.
18.40. Парламенцкі веснік Расіі.
18.55. Футбол. «Металург» — ЦСКА. У перапынку (19.45) — Добрай ночы, малышы!
20.50. З. Кочыш іграе Шапэна.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «Вайна». Маст. фільм. 2-я серыя.
22.55. Канцэрт, прысвечаны Дню радыё.

8 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дархан». Кінанарыс.
9.00. Выяўленчае мастацтва. 5 клас.
9.30. Ліра.
12.25. «Паэт, мора і натхненне». Фільм-канцэрт.
13.05. «У лясах пад Ковелем». Маст. фільм. 2-я і 3-я серыі.
16.30. «Эх, Таптыгін, Таптыгін...». Мультфільм.
16.40. «Якая музыка была, якая музыка гучала». Спектакль Ленінградскага тэатра на Фантанцы.
18.00. «Партрэт у доўг». Дак. фільм.
18.20. «Вера мая беззапаветная...». Успамінае Алена Іванаўна Верамяюк.
18.55. Наш каментарый. Цана Перамогі
19.00. Панарама.
19.35. Аспекты. Як рассекчы «гордзіеў вузел»? Праблемы сельскай эканомікі.
20.30. Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.45. Калыханка.
21.00. «Ранак туманны...». Фільм-канцэрт.
21.45. «Яны сышлі з нябёсаў». Маст. фільм.
23.05. Нашы госці. Бранскі абласны драматычны тэатр.
0.05. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Дзелавы кур'ер.
9.15 «Адвакат». Маст. фільм. 3-я серыя.
10.20. «Самалёцік». Мультфільм.
10.30. «Слова». «Тэатр+TV».
12.00. ТСН.
12.15. Рок-урок.
15.00. ТСН.
15.15. «Сябры ігрышчаў і забаў». Маст. фільм.
15.40. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
16.40. У свеце казак і прыгод. «Васіліса Прыгожая».
18.10. «Шукайце жанчыну».
18.25. П. І. Чайкоўскі. Канцэртная сюіта з балета «Спячая прыгажуня».
18.55. ...Да 16 і старэйшым.
19.40. Хвіліны паэзіі.
19.45. Маст. фільм «Хроніка пікіруючага бамбардзіроўшчыка».
21.00. Час.
21.45. Музыка ў эфіры.
23.45. ТСН.
0.05. Вас запрашае кафэ «Саквояж».

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Яўгеній Баратынскі». Навукова-папулярны фільм.
8.35, 9.35. Музыка. 3 клас.
9.05. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
10.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
17.00. Ранішняя зорка.
18.00. «Так жыве краіна». Цыкл «Зямля Еўропы» (Данія).
18.55. «Спявак з легенды. Барыс Зайцаў».
19.50. «Наперад, «Аргамак». Дак. фільм.
20.00. Добрай ночы, малышы!
20.15. Ключ да сусветнага рынку. «Французскі варыянт». Пра вопыт работы малых і сярэдніх прадпрыемстваў Францыі на прыкладзе фірмы «Буржуа».
20.45. Іграе духавы аркестр ДАВТа.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «Вайна». Маст. фільм. 3-я серыя.
23.00. Бокс. Чэмпіянат Еўропы.

ЭКАЛАГІЧНАЯ ВОЛЯ ПАВІННА ПЕРАМАГЧЫ

Год назад у нашай краіне створана новая арганізацыя — «Экалагічны Інтэрнацыянал Зялёнага крыжа і Зялёнага паўмесяца». Устаноўчы акт падпісалі старшыня Федэрацыі незалежных прафсаюзаў Расіі І. Клачкоў, старшыня Фонду сацыяльных вынаходстваў СССР Г. Алфярэнка, старшыня Банка ідэй СССР С. Агапітаў.

Асноўная мэта арганізацыі— прадухіленне глабальнай экалагічнай катастрофы шляхам аб'яднання грамадзян, арганізацый, партый, саюзаў для ажыццяўлення сацыяльнай і тэхналагічнай дапамогі ў краіне і за мяжой.

У Доме культуры трактарнага завода ў Мінску праведзена канферэнцыя ініцыятыўных грамадскіх груп па стварэнню Беларускага савета Экалагічнага Інтэрнацыянала.

Расказвае член прэзідыума Беларускага экалагічнага саюза, старшыня камітэта «Экалогія чалавека» Уладзімір САЦЭВІЧ:

— Можа, гэта і вельмі гучна сказана, але інакш не магу: Экалагічны Інтэрнацыянал закліканы аб'яднаць новым экалагічным мысленнем тэхнічнае і маральнае развіццё грамадства і праз экалагічную самасвядомасць набыць духоўную мараль перад вышэйшым прынцыпам — зберажэння жыцця на Зямлі. Мы знаходзімся напярэдадні сапраўднай экалагічнай вайны, а яна акажацца значна страшнейшай па сваіх маштабах і выніках, чым лакальная ядзерная вайна. Узнікае прамая пагроза існаванню чалавека. Трэба ўдумацца ў гэтыя словы. Усё на нашай планеце ўзаемазвязана. Вучоныя лічаць, што тэхналагічнае ўздзеянне на біясферу пагражае непрадказальнымі вынікамі. Дастаткова перакрыць Берынгаў праліў — і Японія ператворыцца ў безжыццёвую глыбу льду, асушым балоты ў Беларусі — засуха будзе пагражаць Францыі. Мы павінны ўсведамляць, што планета — адзіны жывы арганізм. Вось чаму нам патрэбен Экалагічны Інтэрнацыянал — арганізацыя на няўрадавай аснове, аналаг сусветна вядомага «Грынпіса».

— Чым будзе займацца Экалагічны Інтэрнацыянал у нас, у Беларусі?

— Тут, відаць, сітуацыя ясная. Трагедыя Чарнобыля і боль народа дыктуюць неабходнасць маральна-экалагічнай мабілізацыі ўсіх сіл у рэспубліцы. Пра гэта і гаварылася на канферэнцыі. У яе рабоце ўдзельнічалі 70 чалавек. Ідэю стварэння ЭІ падтрымалі такія вядомыя ў нас арганізацыі, як саюз «Зніч» імя П. М. Машэрава, Беларуская асацыяцыя клубаў ЮНЕСКО, Беларускі саюз удзельнікаў ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы «Прыпяць». У маі адбудзецца Устаноўчы з'езд экалагічнага інтэрнацыянала Беларусі.

А. СЛАНЕЎСКІ.

Звіняць «Званочкі»

ВЯСЕЛЫЯ ПЕСНІ НА ВЕРШЫ БЕЛАРУСКІХ ПАЭТАЎ УВАЙШЛІ У РЭПЕРТУАР АНСАМБЛЯ «ЗВАНОЧКІ» ЮНЫХ ВЫКАНАЎЦАЎ З МІНСКІХ ШКОЛ № 156 І № 159. МУЗЫКУ ДЛЯ МНОГІХ ПЕСЕНЬ НАПІСАЛА КІРАЎНІК ГЭТАГА АНСАМБЛЯ ЧЛЕН САЮЗА КАМПАЗІТАРАЎ СССР ВАЛЯНЦІНА СЯРЫХ. «ЗВАНОЧКІ» ПАСПЯХОВА ВЫСТУПАЛІ ПЕРАД ДЗЕЦЬМІ І ДАРОСЛЫМІ, БЫВАЛІ З ГАСТРОЛЯМІ НЕ ТОЛЬКІ У РОЗНЫХ ГАРАДАХ КРАІНЫ, АЛЕ І ЗА МЯЖОЙ.

НА ЗДЫМКУ: КІРАЎНІК ДЗІЦЯЧАГА АНСАМБЛЯ КАМПАЗІТАР ВАЛЯНЦІНА **СЯРЫХ** З ЮНЫМІ САЛІСТАМІ.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Прагноз на май

Ваганні вашага настрою

Дні эмацыянальнай няўстойлівасці: 7, 11, 18, 19, 24, 28.

Дні спрыяльныя: 8, 9, 12, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 27, 29, 30, 31.

Дні павышанай канфліктнасці: 10, 13, 17, 20, 25, 26.

Уплыў на вашу валявую сферу (актыўнасць).

Дні, спрыяльныя для дзелавога жыцця: 10, 12, 15, 19, 21, 23, 27, 29, 30.

Дні напружання, цяжкія для кантактаў і прыняцця рашэнняў, — 8, 11, 13, 17, 18, 24, 25, 28.

Дні, якія патрабуюць павышанай сканцэнтраванасці, асцярожнасці, — 7, 9, 14, 16, 20, 22, 26, 31.

Уплыў на вашу інтэлектуальную дзейнасць

Дні найбольшай прадуктыўнасці мыслення: 7, 16, 21.

Дні меншай прадуктыўнасці мыслення: 8, 10, 12, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29.

Папярэджанне непрадбачаных сітуацый

Дні, спрыяльныя для паездак і падарожжаў, — 8, 14, 15, 21, 23, 27, 30, 31.

Дні, асабліва неспрыяльныя для паездак і падарожжаў, — 13, 17, 22, 26, 28.

Дні павышанага траўматызму: 7, 9, 10, 11, 12, 20.

Актуальнае інтэрв'ю

Спыніць «вайну» на дарогах

Калі гады са два назад было ўпершыню абнародавана, што за час вайны ў Афганістане там загінулі амаль 13 тысяч савецкіх людзей, гэта выклікала сапраўдны шок. Тысячы пісьмаў і адозваў былі накіраваны ў адрас цэнтральных улад з патрабаваннем разабрацца ў прычынах вайны, пакараць вінаватых. Разам з тым пастаянна на дарогах краіны вядзецца неаб'яўленая вайна, якая забірае штогод дзесяткі тысяч людзей. Толькі ў рэспубліцы летась было зарэгістравана 9.311 дарожна-транспартных здарэнняў, у якіх загінулі 2.224 чалавекі і 9.308 — паранены. І што трывожыць: тысячы чалавечых жыццяў і яшчэ больш пакалечаных, апрача хіба што супрацоўнікаў Дзяржаўтаінспекцыі, мала каго хвалююць. Кожны год назіраецца рост дарожна-транспартных здарэнняў. Ці можна ў рэшце рэшт спыніць гэту бойню? З гэтым пытаннем мы звярнуліся да начальніка ўпраўлення ДАІ УУС Мінаблвыканкома, падпалкоўніка міліцыі А. А. ЧУДНІКАВА.

— Не хацелася б напаляць страсці, але, на жаль, без канкрэтных прыкладаў не абысціся, — пачаў Алег Аляксеевіч. — А яны такія, што іншы раз стыне кроў. Некалькі тыдняў назад, дакладней, 14 красавіка недзе гадзін у 19.00 на шашы каля пасёлка Ратамка, што пад Мінскам, можна было бачыць жудасны малюнак: перакулены грузавік, ушчэнт разбіты «Масквіч» і трупы людзей.

65-гадовы мінчанін разам з жонкай і дзвюма ўнучкамі ехаў з дачы на ўласным «Масквічы». Прама перад ім каціў матацыкл з каляскай.

Цяжка сказаць, што падштурхнула пажылога чалавека пайсці на абгон. Ён не захаваў неабходнага ў такіх выпадках інтэрвала, зачапіў матацыкл. І той паляцеў пад адхон. Разгубіўшыся, вадзіцель «Масквіча» рэзка крутануў руль і, не збаўляючы скорасці, выскачыў на сустрэчную паласу руху. Размінуцца з грузавіком не паспеў... У выніку гаспадар «Масквіча», абедзве яго ўнучкі загінулі, а параненая жонка дастаўлена ў бальніцу.

Як паказала праверка, ва ўсім быў вінаваты ўладальнік «Масквіча»: было яшчэ светла, дарога мела добрае пакрыццё, з выразнай суцэльнай восевай лініяй разметкі. Апрача таго, у гэтым месцы стаяў спецыяльны знак, які забараняў абгон. Такі «букет» парушэнняў і прывёў да трагічнага фіналу.

Аналізуючы прычыны гэтай і іншых трагедый, прыходзіш да высновы, што ў многім падобныя здарэнні — вынік элементарнай халатнасці, недысцыплінаванасці з боку саміх вадзіцеляў. Гэта праклятае наша «наўдачу» прыносіць шмат бяды. Усе ведаюць, як належыць паводзіць сябе на небяспечным участку дарогі, дзе ёсць адпаведная разметка, дарожныя знакі, у тым ліку і абмежавання скорасці. Але што ліхачу да тых знакаў! А ну ж пранясе. Толькі б работнік ДАІ не сустрэўся на шляху. І ціcне на педаль... Дарэчы, і штраф за перавышэнне скорасці не кожнага палохае, ён проста смехатворны ў параўнанні з тым, што нясе недысцыплінаванасць на дарогах, ліхацтва.

— Ці не таму многія чытачы, у тым ліку і вадзіцелі, выказваюцца, што адмена папераджальнага талона была заўчаснай акцыяй. Гэта хоць неяк стрымлівала парушальнікаў. Зноў вярнуцца да папераджальных талонаў прапануе наш чытач Анатоль Міхайлавіч Дулінец. Дарэчы, ён лічыць мэтазгодным значна абмежаваць скорасць для матацыклістаў, а ў населеных пунктах — усіх відаў транспарту. За кіраванне ў нецвярозым стане наогул адбіраць вадзіцельскія пасведчанні, а транспартныя сродкі прадаваць праз камісійныя магазіны...

— Мяркую, у хуткім часе парушальнікі дысцыпліны на аўтатранспарце, ліхачы, а тым больш выпівакі павінны будуць сур'ёзна задумацца над сваімі паводзінамі. Час агульных зваротаў да розуму, разважнасці мінуў. Наперадзе, магчыма, і жорсткае, але, тым не менш, даўно патрэбнае вяршэнства законаў. Парушыў — адказвай. І ніякіх табе скідак, паблажлівасці, бо за ўсім гэтым — людская кроў, гора, чалавечыя жыцці. Цяпер у Вярхоўным Савеце БССР знаходзіцца на разглядзе праект Закона «Аб узмацненні адміністрацыйнай адказнасці за парушэнне правіл дарожнага руху». Ён прадугледжвае павышэнне штрафных санкцый, прычым у некалькі разоў, за кіраванне машынай без вадзіцельскага пасведчання, за язду без нумарных знакаў, пры непадпарадкаванні супрацоўнікам міліцыі. Праектам прадугледжана таксама зноў вярнуць папераджальныя талоны. Як паказала практыка, стаўка на свядомасць аказалася неапраўданай, не дараслі мы яшчэ да гэтага. Што ж, давядзецца ўводзіць больш жорсткія абмежаванні, у тым ліку і папераджальныя талоны.

Асабліва крутыя меры будуць прыняты да аматараў кіраваць машынай у нецвярозым стане. Першая ж такая спроба можа каштаваць тысячы рублёў, паўторная — пазбаўлення вадзіцельскіх правоў і канфіскацыі транспартнага сродку з наступнай рэалізацыяй праз камісійныя магазіны.

— Паколькі мы вядзём гаворку пра законы, варта напомніць яшчэ адзін, ужо дзеючы. Я маю на ўвазе нядаўна прыняты Закон аб міліцыі. Ён прадастаўляе супрацоўнікам унутраных спраў, у тым ліку і дзяржаўтаінспектарам, шырокія правы. Мы ўжо атрымліваем паведамленні аб прымяненні імі зброі...

— Так, артыкул 21 Закона дазваляе супрацоўніку ДАІ выкарыстоўваць табельную зброю, калі вадзіцель адмаўляецца спыніць машыну, нягледзячы на катэгарычныя патрабаванні. Шкада толькі, што самі вадзіцелі, прынамсі большая іх частка, ці то не ведаюць пра гэты артыкул, ці не звяртаюць на яго ўвагі. Мяркую, у хуткім часе многім давядзецца горка пашкадаваць пра такую сваю «недасведчанасць». Ёсць ужо і прыклады.

17 красавіка ў 10 гадзін 20 мінут у раёне аэрапорта «Мінск-2», што ў Смалявіцкім раёне, супрацоўнікі ДАІ ўпраўлення ўнутраных спраў Мінаблвыканкома В. Залатар і С. Мельнікаў паспрабавалі спыніць трактар, які віляў па дарозе. Па ўсім відаць, трактарыст быў «пад мухай». Аднак на патрабаванне інспектараў спыніцца толькі прыбавіў газу. Давялося страляць...

А яшчэ раней, неўзабаве пасля апублікавання ў друку Закона аб міліцыі, старшы лейтэнант міліцыі Аляксандр Рудкоўскі паспрабаваў спыніць грузавік ГАЗ-53 з нумарным знакам МБЛ 10-18. Але вадзіцель набіраў скорасць. Больш таго, усяляк перашкаджаў супрацоўніку ДАІ абагнаць яго. І толькі пасля таго, як Аляксандр Рудкоўскі расстраляў скаты машыны, грузавік спыніўся.

— У друку, у прыватнасці ў газеце «На страже Октября», паведамлялася аб тым, што ўпершыню ў рэспубліцы ў батальёне дарожна - патрульнай службы ДАІ УУС Мінаблвыканкома створана свайго роду падраздзяленне «хуткага рэагавання». У чым сутнасць гэтага эксперымента?

— Сапраўды, сёлета ў нашым батальёне створаны ўзвод аператыўнага рэагавання. Міністэрства ўнутраных спраў БССР выдзеліла людзей, тэхніку. У асноўным гэта скарасныя «дзевяткі». З улікам кваліфікацыі вадзіцеляў, а тут падабраны сапраўдныя асы, можна смела сказаць, што наўрад ці варта якому ліхачу спадзявацца на свае «хуткія колы». Спрабавалі ўжо, практычна нікому не ўдалося. Гэтыя машыны спецыяльнай сіне-белай афарбоўкі, якія хтосьці трапна назваў «белыя дзверцы», ужо добра зарэкамендавалі сябе. Узвод праводзіць вялікую прафілактычную работу на тэрыторыі вобласці. Як сапраўдныя прафесіяналы, экіпажы гэтых грозных машын валодаюць правіламі рукапашнай барацьбы, узброены, у экіпіроўцы прадугледжаны наручнікі. Словам, сустрэча з імі хуліганам, усялякім аматарам канфліктаў з законам радасці не прыносіць.

— Ну, а які вынік? Ці пацішэла на дарогах?

— Усе мы крышачку прымхлівыя. А таму не хацелася б, як кажуць, прадказваць падзеі. Але сёлета колькасць ДТЗ на дарогах вобласці некалькі зменшылася ў параўнанні з мінулым годам.

— Значыць, усё ж можна спыніць «вайну» на дарогах?

— Можна. Але для гэтага спатрэбіцца пэўны час і каласальныя намаганні. І не толькі з боку міліцыі. Але гэта ўжо тэма іншай размовы.

Гутарыў У. ГОЙТАН.

РАДЫЁ

8 мая

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15 — НТР: навукова-тэхнічны радыёвеснік. 9.15 — «Культура і сучаснасць». Радыёдыялог. 10.15 — М. Зарэмба. «Арэхавы Спас». Апавяданне. 10.33 — Э. Хогарт. «Мафін і яго славуты кабачок». Інсцэніраваная казка. 11.20 — сцягі над горадам. Старонкі гісторыі вызвалення Беларусі ад нямецка - фашысцкіх захопнікаў. Нататкі кандыдата гістарычных навук Б. Далгатовіча. 11.40 — канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага народнага хору БССР імя Г. Цітовіча. 12.30 — у абедзенны перапынак. Інфармацыйна - музычная праграма. 13.30 — на хвалі часу. 14.00—«Чырвоны. Жоўты. Зялёны». Перадача для вадзіцеляў і пешаходаў. Канцэрт «Для тых, хто ў дарозе». 14.50 — у Савеце Міністраў БССР. Урадавая прэс - служба паведамляе. 15.15 — песні Л. Афанасьева. 15.30 — «Дыялог». Перадача па пісьмах. 16.15 — «Радыёхрэстаматыя». 16.40 — «Звонкія галасы». Канцэрт. 17.15 — «Крывёй змацаванае братэрства». Нататкі доктара гістарычных навук Р. Булацкага. 17.45 — лёгкая аркестравая музыка. 18.40 — ад нашага ўласнага карэспандэнта. 19.30 — гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 20.15 — вячэрняя казка. 20.45 — міжнародны дзённік. 21.00 — ад шчырага сэрца. Музычная праграма па пісьмах радыёслухачоў. 22.15 — вершы С. Басуматравай. 22.30 — «Гонар і горыч». У студыі паэты-франтавікі. Вядучы В. Качаткоў. 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

7 мая

Усход, захад, даўжыня дня:

Мінск	5.22	20.51	15.29
Віцебск	5.07	20.46	15.39
Магілёў	5.11	20.40	15.29
Гомель	5.12	20.33	15.29
Гродна	5.36	21.07	15.31
Брэст	5.45	20.59	15.14

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі невялікі дождж. Тэмпература паветра ў Гродна, Віцебску — 11—13, Магілёве, Мінску — 13—15, Гомелі, Брэсце — 16—18 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак па рэспубліцы часам дождж, вецер усходні 5—10 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы 5—10, удзень — 8-га — 13—18, 9-га—9—14, па ўсходу да 18 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ

СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Рукі да зямлі цягнуцца». Пасяўная-91.

«Будзем думаць». Роздум публіцыста.

«Кур'ер планеты». Паведамленні з-за рубяжа.

Саюзная і рэспубліканская інфармацыя.

«Усвядоміць дадзенае законам». Актуальнае інтэрв'ю.

«Інтарэсы дзяржавы перш за ўсё». Інтэрв'ю са старшынёй Усесаюзнай тэлерадыёвяшчальнай кампаніі Л. П. Краўчанкам.

«Не было вопыту». Пасля крытыкі.

«Паражэнне Вікторыі». КДБ без грыфа «сакрэтна».

«Прэтэнзіі беспадстаўныя». Званок у рэдакцыю.

«У канцы нумара». Калонка для дапытлівых.

Афіша дня.

Тыраж «Спортлато»

Вынікі 18-га тыражу латарэі «Спортлато» «6 з 45» і «5 з 36»:

«6 з 45»: 6—14—16—28— 32 —39.

«5 з 36»: 9—11—21—24—32.

(ТАСС).

Калектыў рэдакцыі газеты «Звязда» выказвае глыбокае спачуванне супрацоўніцы газеты Я. Ф. Жызнеўскай з выпадку напаткаўшага яе вялікага гора — смерці СЯСТРЫ.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС

220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 88.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12